

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 23 (1752)

П'ятниця, 7 червня 2013 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ЗОЛОТІ ЗЕРНА ОДНОГО КОЛОСА

Коли близько спостерігаєш за контактами учнів з різних регіонів України, мимоволі ловиш себе на думці: оце, мабуть, і є найоптимальніший спосіб творення державного моноліту! Коли представники різних етносів творять єдину українську політичну націю. Зустрічі на зразок мистецького фестивалю в Коломиї «Золоті зерна одного колоса», організовані фахівцями та ентузіастами, здатні за короткий час об'єднати націю в одне ціле. Якби ще ЗМІ підставили своє плече... На жаль, такі події рідко висвітлює центральне телебачення. Та й тиражні газети в гонитві за читачем скоріше напишуть про якийсь вибух, авіакатастрофу або іншу сенсаційну подію. А ось друковані матеріали в ЗМІ, які прямо чи опосередковано сприяють роз'єднанню регіонів, трапляються досить часто. Скажімо, того ж дня, коли фестиваль у Коломиї завершувався, кримська газета «События», яка претензійно називає себе «глав-

Кримчани на ріці Прут

Андрій Галинський з колоритними прикарпатцями

ной еженедельной газетой Крыма» (і тираж якої сягає 40 тисяч примірників), на першій шпальті помістила статтю: «О конце света для отдельно взятой Украины». Та ще й з відповідною яскравою ілюстрацією: розколота посередині карта України...

Автор же цих рядків був свідком зовсім інших настроїв у Коломиї. Про початок добрих справ (а не про кінець світу!) думала, мабуть, юна кримська татарочка Ліля Абібуллаєва, коли на моє прохання заспівала кримськотатарську пісню на подвір'ї школи. До неї тут же підбігла і довірливо притулилася маленька дівчинка, учениця молодших класів... Видно, чула вже у виконанні останньої і українські, і

кримськотатарські пісні, встигла полюбити гостю з Криму. Який вже там розкол... При бажанні всі контакти по лінії «Схід-Захід» можна організувати в душі християнської любові. Просто Україну не можна довіряти тим, кого не цікавить єдність держави, її майбутнє. Навряд чи про «цивілізаційний розкол» думав Андрій Галинський, коли прямо на вулиці зустрів двох колоритних гуцулів у національному вбранні і попросив дозволу сфотографуватися з ними. Прикарпатці, дізнавшись, що Андрій приїхав із самого Криму, радо погодились, а я встиг зафіксувати символічний факт кримсько-карпатського єднання.

(Продовження на 6-й стор.)

ШЕВЧЕНКІАНА

«СЛОВО НЕПОГАСНЕ
НАЙМИТІВ ТРЯСЕ.
ВОЛЕНЬКА,
ТАРАСЕ!
З НАМИ ТИ —
І ВСЕ!»

стор. 4

НЕ ЗРАДИТИ
РІД!

ВАЛЕНТИН
МИХНОВИЧ БУТ,
ЛИЦАР
ЗРАДЖЕНОЇ
ВОЛІ...

стор. 8

УСІ —
НА ПЕРЕДПЛАТНИЙ
РЕФЕРЕНДУМ!

«СВІТЛИЦЮ»
ЧИТАЙТЕ —
НОУТБУК
ВИГРАВАЙТЕ!

стор. 14

НАС ЄДНАЮТЬ ТИСЯЧІ ДОРІГ

— Я б дуже хотів знати, яке буде наше майбутнє! — сказав футуролог.

— А я б дуже хотів знати, який вигляд у цьому майбутньому буде мати наше минуле! — додав історик.

У цьому діалозі сфокусоване звернення вчених до теми самоідентичності народів, в якій запитань все ще більше, ніж відповідей. Вона — як картина Венеціанського фестивалю, на якому вигадливість, що не порушує вишуканості костюмів, буйність фантазії модельєрів і дизайнерів, неочікувані поєднання не лише фарб, а й фрагментів одягу різних епох — справжнє свято парадоксів і загадок для учасників і гостей-дослідників.

Секрети розшифрування етнічної ідентичності в наш час обумовлені змі-

шуванням і культур, і крові в міжнаціональних шлюбах. Однак особлива складність процесу самоідентифікації в формуванні особистості полягає у визначальній ролі мови, якою думаєш, якою з дитинства навчаєшся говорити, контактувати на всіх рівнях свого буття, до якої додається мова мистецтва — живопису, танцювального і пісенного спілкування, в тому числі за святковим столом.

Про ці та інші фактори самопізнання і самоідентифікації йшлося на XII Міжнародному семінарі «Етнічність і влада: колективна пам'ять і технології конструювання ідентичності», який відбувся з 20 до 25 травня в Лівадії.

(Продовження на 7-й стор.)

КРИМСЬКА СВИТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудоий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта"
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Регістраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22 (050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф» вул. Фрунзе, 47-б м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор Олександр БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnicтво@gmail.com

ВІДЗНАЧЕНО ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД КРИМУ

30 травня перший заступник Глави Адміністрації Президента України Ірина Акімова в рамках робочого візиту до АР Крим відвідала сімферопольський Центр первинної медико-санітарної допомоги № 4, а також Республіканський перинатальний центр.

Ірину Акімову супроводжували Постійний Представник Президента України в АР Крим Віктор Плакіда, голова Ради міністрів АР Крим Анатолій Могильов, заступник міністра охорони

здоров'я України Олександр Толстанов, директор Швейцарського Бюро співробітництва в Україні Гюдо Бельтрані, представники міністерств і відомств АР Крим, медичні працівники, керівники управлінь охорони здоров'я місцевих державних адміністрацій, перинатальних центрів та представники Національного проекту «Нове життя».

Ірина Акімова ознайомила з роботою перинатального центру та підкреслила, що результатом створення перинатальних центрів і реалізації Національного проекту «Нове життя» в Україні став рекордно низький рівень дитячої смертності в

2012 р. Відзначений позитивний досвід АР Крим з впровадження системи телемедицини, що дозволяє виявляти складні випадки та направляти вагітних жінок із усіх регіонів до перинатального центру для надання висококваліфікованої допомоги.

У рамках робочого візиту Ірина Акімова також ознайомила з роботою першого в Україні симуляційного центру, що оснащений манекенами породіллі та немовля. Манекени комп'ютеризовані та дозволяють програмувати різні проблемні ситуації при пологах.

Також у перинатальному центрі Ірина Акімова провела робочі наради з медичними працівниками «Регіоналізація перинатальної допомоги: перші підсумки роботи в регіонах — учасників Національного проекту «Нове життя» та «Розвиток первинної медичної допомоги».

Перший заступник Глави Адміністрації Президента України також оглянула амбулаторію загальної практики-сімейної медицини в с. Новофедорівка Сакського району.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим

Напередодні Дня журналіста, яке відзначається в Україні 6 червня, у Представництві Президента України в АРК відбувся урочистий прийом. Присмю, що не обділили увагою і «Кримську світлицю», головного редактора якої також було запрошено на цю зустріч.
Постійний Представник Президента України в АР Крим Віктор Плакіда подякував журналістам за їхню нелегку працю, яку він високо цінує, бо завдяки, зокрема, позиції і професіоналізму кримських журналістів Крим давно вже не сприймається як «провінційна територія». В. Плакіда висловив побажання

«підсилити партнерську роль журналістів у стосунках з владою, налагоджувати й далі порозуміння і співпрацю».

Запрошеним журналістам були вручені сувенірні фотоальбоми з кримськими пейзажами і подяки «за сумлінну працю, високу професійну майстерність, вагомий особистий внесок у розвиток інформаційної сфери Автономної Республіки Крим». Переадресуємо ці подячні слова усьому штатному й позаштатному творчому колективу редакції — усім, хто творить українську «Світлицю» в Криму!

НА «ТРИЄЧКУ...»

За результатами опитування журналісти оцінили стан свободи слова в Україні у 3,8 бала за десятибальною шкалою. Як передає кореспондент УНІАН, про це свідчать результати опитування журналістів, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва» з 22 травня до 3 червня цього року.

Порівняно з 2012 роком оцінка

стану свободи слова знизилася. В 2012 році вона становила 4,5 бала.

Найгірше оцінили економічну самодостатність медіа (1,6), незалежність діяльності журналіста від тиску власників (1,7) та незалежність медіа від вказівок економічного тиску (1,8).

Найвище оцінили запит у суспільстві на вільні незалежні ЗМІ (3,4) та законодавче забезпечення свободи слова і

незалежності медіа (3,3).

Переважає більшість експертів вказала, що формально цензури в Україні немає, але реально вона існує. Так, шість журналістів зазначили, що цензура існує в прямому сенсі, 44 журналісти сказали, що формально цензури немає, але реально вона існує. Один журналіст вважав, що ніякої цензури в українських ЗМІ немає. Чотирьом журналістам було важко сказати...

«МЕНЬШЕ, ЧЕМ ЗА 250, НЕ ВОЗЬМУ!»

НОТАТКИ ПОДОРОЖУЮЧОГО ЗАЛІЗНИЦЕЮ

Переді мною провідник пропустив без квитків і пред'явлення паспорта двох майбутніх пасажирів. Я не став сперечатись, коли він від мене вимагав, окрім квитка, ще й паспорт. Вже піднімаючись у вагон, я почув короткий діалог, у якому на прохання взяти до Новоолександрівки провідник сказав: «Менше, чем за 250, не возьму!». Нічого собі розцінки! — у той час, як від Донецька до Севастополя варить купейного квитка — 150 гривень. Гроші чималі, враховуючи відсутність достатнього комфорту, двері, які не зачиняються, сусідні двері, які скрегоцють на увесь вагон, скажені ціни на чай, каву, специфічні запахи з

туалету та інші неприємності. Водіїв автобусів ще якось можна зрозуміти, коли вони беруть безбілетників — там гроші йдуть у тому числі на ремонт техніки. А куди йдуть такі скажені гроші в потягах — незрозуміло. Є підозра, що там існує якась корупційна схема, адже нічого не покращується, а тільки дорожчає, і контрольні перевірки відсутні.

Потрібні квитки нині придбати важко навіть за 45 днів. Електронна система реагує негативно. Але ж в нормі численні запити квитків повинні мати своїм наслідком хоча б додаткові вагони. До Донецька я їхав у купе з трьома (!) «зайцями». І це спостереження, яке стосується тільки одного купе.

Чи залишать залізничники нам надію на відповідний цінам на квитки комфорт, чи так і процвітиме безлад на залізниці — важливе питання у переддень курортного сезону.

Максим РОЗУМІЙКО
м. Севастополь

ТИМ ЧАСОМ...

Введення іменних проїзних документів на потяги не допомогло — вокзали, як і колись, заповнені квитковими спекулянтами. Журналісти інформаційно-аналітичного порталу «Коментарі» дізналися схему роботи цього тінювого бізнесу.

Про схему спекуляції залізничними квитками «Коментарям» погодився розповісти колишній її учасник, чие ім'я, із зрозумілих

«ЧОРНІ» СПИСКИ КРИМСЬКИХ САНАТОРІЇВ

Міністерство курортів і туризму АРК вже другий рік поспіль проводить дослідження-рейтинг серед об'єктів курортно-туристичної галузі, рекомендованих і нерекomenдованих до роботи з туроператорами. Мета цих рейтингів — не лише зорієнтувати відпочивальників, але й «підштовхнути» об'єкти розміщення для покращення своєї діяльності. Про це кореспондентові УКРІНФОРМУ повідомив заступник міністра курортів і туризму АРК Ігор Котляр.

«У вересні 2012 року ми вперше склали списки рекомендованих кримських об'єктів рекреації, їх було 55, і нерекomenдованих, їх було 15, для відвідування туристами. У квітні цього року перед травневими турами ми визначили новий перелік кримських об'єктів, які назвали «готовими» і «не готовими» до курортного сезону. Так званий «чорний» список цього року збільшився — у нього потрапили вже 25 об'єктів розміщення, а «білий» — зменшився до 50-ти», — розповів І. Котляр.

За його словами, складання подібних списків — не лише допомога туристові у виборі місця відпочинку, але і відмінний спосіб спонукати господарів об'єктів розміщення покращити свою роботу.

Отже, якщо в квітні цього року якийсь санаторій потрапив у список неблагополучних, це не означає, що до сьогодні там як і раніше все погано. Деякі об'єкти поетапно покращують свої умови, деякі з об'єктивних і суб'єктивних причин «кочують» із старого списку в новий.

Що стосується сімейського санаторію «Юність», то в списку нерекomenдованих до відвідування в 2012 році він був під номером 12. У новому «чорному» списку його вже немає, але не тому, що там покращилися умови відпочинку, а тому, що було виявлено ряд профспілкових оздоровниць, які просто «потіснили» списки аутсайдерів, повідомив заступник міністра курортів і туризму АРК.

Ігор Котляр підтвердив, що з метою поліпшення діяльності дитячий санаторій «Юність» і ще декілька об'єктів зі списку 2012 року Міністерство курортів і туризму Криму намагалося перевести з юрисдикції МЗ України у власність АРК, проте ці спроби виявилися безрезультатними.

Як повідомляло агентство, 30 травня в сімейському санаторії «Юність» стався обвал балкона з дітьми, внаслідок чого дві дівчинки зі Львова були госпіталізовані до Лівадійської лікарні. Одна з потерпілих померла, стан другої — задовільний. Міністр курортів і туризму АРК Олександр Лів на своїй сторінці в Facebook написав, що санаторій «Юність» в 2012 році був у числі об'єктів, нерекomenдованих до відвідування.

На прохання кореспондента агентства Ігор Котляр озвучив «чорний» список 2013 року.

СПИСОК НЕ ГОТОВИХ ДО КУРОРТНОГО СЕЗОНУ ОЗДОРОВНИЦЬ І ГОТЕЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ (квітень 2013 року, за даними Мінкурортів Криму)

1. Санаторій «Ударник» (Євпаторія)
2. Санаторій «Красный Маяк» (Ялта)
3. Санаторій «Долосы» (Ялта)
4. Санаторій «Феміда» (Євпаторія)
5. Санаторій «Предгорный» (Ялта)
6. Санаторій «Полет» (Судак)
7. Центральний військовий санаторій «Ялтинский» (Ялта)
8. Пансіонат «Орбита-1» (Євпаторія)
9. Пансіонат «Фотон» (Євпаторія)
10. Пансіонат «Укрреставрація» (Ялта)
11. Дитячий оздоровчий табір «Восход» (Феодосія)
12. Курортно-оздоровчий комплекс «Запорожье» (Ялта)
13. База відпочинку «Прибой» (Феодосія)
14. База відпочинку «Волна Азова» (Ленінський район)
15. База відпочинку «Солнечная» (Ленінський район)
16. База відпочинку «Желтые воды» (Роздольненський район)
17. База відпочинку «Бодрасть» (Сімферопольський район)
18. База відпочинку «Юбилейная» (Сімферопольський район)
19. База відпочинку «Здоровье» (Сімферопольський район)
20. База відпочинку «Шахтерские зори» (Чорноморський район)
21. Готель «Надежда» (Керч)
22. Готель «Лазурный» (Керч)
23. Готель «Колос» (Сімферополь)
24. Готель «Дом охотника» (Чорноморське)
25. Готель «Приятная встреча» (Євпаторія)

причин, не називається. У схемі беруть участь чотири ключові фігури: — «квиточник» — спекулянт, який знаходить покупців серед пасажирів; — касир, через якого оформляються іменні квитки на потрібні прізвища; — мільйонер, головне завдання якого — нічого не робити, спостерігаючи за спекуляцією квитків; — «бригадир» — це фактично керівник і захисник «квиточників».

«Бригадир» розставляє продавців квитків по залах вокзалу, захищає їх у процесі роботи і збирає з них шоденну плату. На всіх великих залізничних вокзалах в Україні працює по 50-100 осіб «квиточників». Їхній прибуток становить від 50 до 200% від вартості квитка. При цьому неважливо, скільки людина продала квитків за день — 20 або жодного, вона повинна заплатити своєму «бригадиру» за «оренду робочого місця». Це завжди фіксована плата. Залежно від вокзалу вона становить \$20-50 на добу. Для того, щоб схема запрацювала, спочатку створюється штучний дефіцит квитків. Це робиться за допомогою помилкового бронювання залізничних квитків на найпопулярніші напрямки. Зробити це може фактично кожна людина через будь-який онлайн ресурс. При цьому в розпорядженні касирів на вокзалах завжди є так званий «прикритий резерв» — ті квитки, які не видно тим, хто купує їх через Інтернет...
<http://ua.comments.ua/money/202706-yak-pratsyuie-kvitkova-mafiya-na-vokzalah.html>

«СПАСИБІ ЗА ЖИТТЯ!»

Перший день літа. Чудова, тепла, але не спекотна погода. Дитячі атракціони переповнені. Вони з'явилися навіть там, де їх не було раніше, — адже у маленьких сімферопольців подвійне свято — день міста і Міжнародний день захисту дітей! У транспорті вони разом з матусями і бабусями становлять майже третину пасажирів. Деякі зі старшеньких дівчаток для завершення свого святкового образу навіть поповнили собі оченята. Уявляю, скільки потім буде розмов, обміну враженнями!

Та, на жаль, це — лише те, що у всіх на виду. Є й інше життя, де замість атракціонів — крапельниці, замість усмішки — гримаса болю, а замість святкових локонів — хустка, яка приховує поголені дівчачі голівки, аби врятувалося волосся від хіміотерапії.

Раніше все це було у нас якось поза кадром і не нагадувало про себе. Сьогодні ж горе дивиться з телеекранів, рекламних щитів, навіть у найближчому магазині «Фуршет» біля кожної каси — скринька для пожертв з портретами Лізюньки Троєгубової. Чи то справа в тім, що, як кажуть, з'явилися непорядні люди, котрі у такий спосіб поправляють свої матеріальні справи, чи у тім, що сьогодні хворі діти вже не приречені, бо якщо в середині 80-х років смертність серед пацієнтів онкогематологічного відділення становила 97%, то нині виживає понад 75% хворих. А тому не треба складати руки, хапайтеся за кожну соломинку, і вона може виявитися рятувальною.

І настане ось такий сонячний день і для вас, й тільки ви зможете його по-справжньому оцінити, а в актовій залі КРУ «Дитяча клінічна лікарня» безліч разів пролунають одні й ті ж самі слова, від яких шоразу наворачтаються на очі слюзи: «Спасибі за життя!». Справа в тім, що 1 червня онкогематологічне відділення святкує день пацієнта, сьогодні — це вже двадцять перше свято.

І шоразу завідувач відділення Валентин Павлович Усаченко (на фото угорі) хвилюється: а раптом не прийдуть? Раптом забули чи завалило щось більш важливе і нагальне? Бо свою справу лікар уже зробив, і здавалося б, ніхто нікому нічого більше не винен. Та не забувають колишні пацієнти Валентина Павловича, і ті двадцять дев'ятеро, що сьогодні в залі (приблизно саме стільки хворих перебуває зараз у відділенні на лікуванні), і ті, хто зараз не в Криму або дійсно не зміг з'явитися. Бо не забувають же рідну матір, яка подарувала життя, а тут його ще й відвоювали, долаючи відчай, страх, біль, зневіру, безгрошів'я, — все, що разом із руйнівною, всепереможною силою підступної хвороби нависло над життям безпомічної дитини. Долаючи і добрим словом, що везе надію, і виснажливим дорогим лікуванням, і молитвою у тутешньому храмі на честь Божої Матері, а то і просто у своєму серці.

Валентин Павлович не справляє враження людини емоційної, та й емоції йому ні до чого, вони позбавляють можливості чітко раціонально мислити, приймати зв'язні рішення. Він і гарні промови, здається, говорити не навчився. Просто коротенько відвідував про черговий етап ремонту, про ситуацію зі штатом і відступив собі в сторонку, до дверей, де і просто-яв усе свято, зовсім не справляючи

враження найголовнішої і найважливішої тут людини.

А розпочалося свято зі своєрідної розминки — кількох простеньких вправ, думаю, розроблених не без допомоги психолога, які мали вивільнити присутніх від усіх клопотів і налаштувати їх на позитив. Далі в руках Олександра Моргунова натхненно заграва баян і настав момент урочистого нагородження найстарших «випускників». А поняття це потребує додаткових пояснень: до першої групи «випускників» онкогематологічного відділення належать діти, яких від кінця лікування відділяє 5 років. Переступивши цей рубіж без рецидивів,

вони можуть вважати, що одужали, у всякому разі, мають на це шанс. Другий етап — це десятиліття без хвороби. І тут вже дійсно можна розслабитися і подякувати Богові, що все минулося. Та насправді краще про неї не забувати навіть тім «випускникам», у яких позаду п'ятнадцять чи двадцять років, не забувати, аби не допускати ситуацій, що можуть спровокувати зниження імунітету чи утворення якоїсь іншої шпаринки, куди може просочитися небезпечна хвороба, пам'ятаючи свою колишню «домівку».

Айше Дерман серед «випускників» — ветеран, минуло вже 27 років, як вона одужала. На свято прийшла разом із мамою Вахтіє та дочкою років 12 Наїле, вірніше, не прийшла, а приїхала, бо мешкає родина в с. Новоолексіївка. Та відстань для них — не проблема, адже всі при доброму здоров'ї.

Коли Айше захворіла на гострий лімфобластний лейкоз, їй було всього три роки. Мати возила її усюди, добралися і до Москви — шукали, де краще, де надійніше. Та все одно повернулися до Сімферополя. КРУ «Дитяча клінічна лікарня» ще не було, і лікувалася Айше в Республіканській клінічній лікарні ім. Семашка. Харчували дітей по 7-8 разів на день, а загалом лікування тривало понад 5 років. Дівчинка тоді ще не

відчула повною мірою, що ходила по лезу бритви — її хвороба була насамперед стресом для матері, ось і приїздить Вахтіє шорозу на свято, своє свято.

Другим серед ветеранів-«випускників» став Олексій Аметов — від хвороби його відділяє 25 років. Гострий її період він здолав тут, а потім доліковувався у Німеччині. І хоч пам'ять, оберігаючи психіку дитини, відсіяла те, що найбільше травмувало, вона не дала йому забути дорогу до лікарні, де хлопець почувається зовсім своїм (спочатку я навіть сплутала його з членами персоналу лікарні).

А Олексій Кушнарьов цього разу відзначав своє п'ятнадцятиріччя. Захворів хлопець дванадцятирічним. Дуже схуднув, постійно болів живіт. Через місяць страждань потрапив у цю лікарню, де діагностичне хірургічне втручання показало, що у хлопця пухлина кишковика. Вона виявилася злоякісною і потребувала операції у великому обсязі. Пережив. Перетерпів. А сьогодні він такий життєрадісний та справний! На пам'ять про той період залишилася лише обрана юнаком професія фельдшера на «Швидкій допомозі». Бо Олексій теж хоче допомагати хворим, як допомагали колись йому. А його доброта просто написана у хлопця на обличчі.

Серед «випускників» І категорії: Олеся Ніконова, Настя Івлева, Віталій Здоров, Руслан Токарев, Деніс Шарапов, Люба Подолян, Влад Пархоменко. Всі вони дістають грамоти і подарунки й кажуть вдячні

слова, згадуючи не лише Валентина Павловича, але й палатних лікарів. А дехто із тих, кому дякують старші діти, вже на іншій роботі або і взагалі в іншому світі. Скажімо, вже не один рік існує в лікарні штатна посада онколога, і лише тепер завідувач з гордістю представляє того, хто нарешті її обійняв і не збирається тікати туди, де більше платять. Добре, якщо так воно і станеться, бо Данило Леонардович Сакур за віком — майже дитина. А такі, набравшись трохи досвіду, частенько починають шукати кращої долі. Хоча чи може бути щось кращим у світі, ніж рятувати життя ось такої малечі, широї, вдячної, назавжди залишаючись у її серцях? Втім, не всі думають так, як я. Одним із головних завдань завідувача є створення стабільної надійної команди, у кожного представника котрої за плечима бодай 5

років роботи у цьому відділенні. Чи вирішене це питання сьогодні? Валентин Павлович каже, що так, але не надто впевненим голосом...

Поміж тим свято триває. А щоб усім було цікаво і весело, дітей східного танцю та акробатичний балет із Севастополя. Та чи не найбільше дітлахи раді своєму постійному товаришеві клоуну Толяну. Здавалося б, і похвалитися йому особливо нічим: не співає, не танцює, фокусів не показує і не розповідає анекдотів. Але це, перш за все, завдяки йому в залі панує дух веселощів, завдяки його вигадкам, вмінню витягти на сцену будь-кого із присутніх і зімпровізувати щось неординарне. Ось, тримаючись за Толянові ноги, робить стойку на руках «випускниця» Катруся. А вже через мить Толян запрошує на сцену одного із татусів, разів у

п'ять більшого за клоуна, і пропонує йому зробити те ж саме, що і Катя. Перемовини з татом закінчуються тим, що той хапає Толяна в оберемок і носить його, як маленьку дитину, сцению під захоплені окрики малечі. Здається, задоволений і клоун, якого останні роки 50 навряд чи хтось так пестив.

Вже побувала на сцені і друга група «випускників»: ті, кого відділяє від хвороби 10 років. Це Михайлик Євлев, Маша Демчук, Богдан Куленков, Селім Ібрагімов та інші діти. Для присутніх стало звичним, що за мікрофон береться дідусь Селіма. Бо скільки б він не дякував лікарям за врятоване життя онука, йому все здається замало: «Я радий, що наше суспільство не зачерствіло душею, — каже він. — Воно турбується про тих, хто цього потребує. Хочу, щоб люди приходили сюди як паломники, не забували місце порятунку своїх близьких. Вірю, що мій внук приїде сюди і через 20, і через 30, і через 40 років, аби одержати подарунок, а головне, — подякувати лікарям».

Пораділи всі разом і за долю Богдана Куленкова, адже хлопчик — сирота і він вистраждав шанс на життя повною мірою.

Свій 15-річний рубіж переступили Данило Новицький, який зараз готується до власного весілля, Ельвіна Усеїнова, Аліна Пермькова та Катя Жукова. Вже 20 років, як одужав Андрій Капустін. «Спасибі, що вклали в нас свої душі і ми живемо», — каже цей високий чоловік міцної

статури, який теж був колись смертельно хворою дитиною.

А маленькі артисти із Севастополя передали зібрані там для відділення волонтерами кошти. І хоча гріх скаржитися на державне фінансування: якщо рік тому воно становило 1 млн. 300 тис. гривень, а торік — 2 млн. 400 тис., то цього року дитяче онкогематологічне відділення має бути профінансовано в сумі 6 млн. 100 тис. гривень, але гроші тут не бувають зайвими і їхню кількість можна розглядати у прямій пропорції до кількості врятованих життів.

У відділенні — європейський ремонт, шкіряні дивани і крісла, в палатах-боксах — телевізори із супутниковими антенами. Але все це — не за державні кошти. І люди, які за цим стоять, розуміють: це — не розкіш, а лише наближені до оптимальних умов для боротьби з хворобою. Тим більше, що діти знаходяться тут не днями, а місяцями, а то й роками. Та і завідувачу приємно, що у нього все по-людськи, тим більше, що це досягнуто його стараннями. Інший би з такою хваткою вже Лівадійський палац приватизував, а він щасливий з того, що лікарня має зручні душові та санвузли, та ще й хоче, аби у нього була стабільна команда таких самих захоплених справою лікарів-ентузіастів! Фантазер... Бо ж не у всіх, як у Валентина Павловича, вся сім'я — медики, які і розуміють, і цінують, і не висувають своє альтернативне бачення світу!

Та ось і минуло свято. І, попри затишок і комфорт, у повітрі витають ті самі страх, біль, а то і безнадія. А випадкова дитяча усмішка схована за марлевою пов'язкою. Але помічаю очі, в яких — сонячні промінчики. Ці очі ще побачать клоуна Толяна, у всякому разі, є дуже багато людей, які до безтями цього хочуть.

Але бажаного «хепіенду» не вийшло. Телевізор знову нагадав мені про десятирічну Таню, до якої через три роки після лікування у КРУ «Дитяча клінічна лікарня» знову повернулася хвороба. Сьогодні її останній шанс — пересадка кісткового мозку. А це — величезні кошти.

І у той час, коли комусь встановлюють в палацах нову «золоту» сантехніку, батьки дитини благають про пожертви заради життя, яке може так і не розцвісти.

Спасибі нашому Президентові, що почав більше приділяти уваги онкохворим дітям, спасибі Рінату Ахметову та іншим представникам великого бізнесу, які вкладають кошти в медичні програми, спасибі пенсіонерам, що переслали на Танін рахунок останню гривню, бо це для нього більше, ніж для декого — мільярд. І давайте не забувати, що від горя не застрахований ніхто.

Тамара СОЛОВЕЙ

«СЛОВО НЕПОГАСНЕ НАЙМИТІВ ТРЯСЕ. ВОЛЕНЬКА, ТАРАСЕ! З НАМИ ТИ — І ВСЕ!»

Нинішнього 2013 року вже в 24-те в Україні пройшло Міжнародне Шевченківське літературно-мистецьке свято «В сім'ї вольній, новій...», зініційоване в 1989 році тоді ще Спілкою (нині національною) письменників України і приурочене до дня перепоховання Тараса Шевченка в Україні 22 травня 1861 року. Щороку воно по черзі проходить в різних регіонах України. Цьогорічне відбулося на Харківщині, де й було започатковане.

За минулі часи свято пройшло всіма областями України, не минувши й Кримську автономію в 2011 році. А в наступному 2014-му це величне дійство пошанування нашого великого поета і мислителя продовжиться по новому колу. І дуже символічно, що 25-те Шевченківське свято відбудеться в рік 200-ліття з дня народження Шевченка на його рідній Черкащині, де він народився, пізнав перші уроки життя і звідки вийшов на широку дорогу митця, здобувши світове визнання.

Хто б і як не ставився до нинішнього Президента, але виданий указ про відзначення поетового ювілею і оголошений в ньому 2014 рік роком Шевченка зобов'язав державні органи влади до підготовки і гідного проведення ювілейної дати. Та й самі перші кроки новопризначеного міністра культури України Леоніда Новохатського засвідчили його державницьку позицію в цьому питанні.

З самого початку Шевченківське свято відбувається в статусі міжнародного. Отож його учасниками цьогоріч були українські письменники та діячі культури і мистецтва з усіх регіонів України й представники інших країн. Серед останніх — Катаока Хіросі — літературознавець і фольклорист з Японії, який захистив кандидатську дисертацію в Київському національному університеті; Рустем Жангожа — професор, доктор філософії, член Спілки письменників Казахстану та НСПУ; Борис Маріан — поет з Молдови, учасник дисидентського руху...

Після прибуття з Києва автобуса з делегованими учасниками свята — письменниками і митцями їх тепло вітали представники обласної письменницької організації. Гостей ознайомили з програмою проведення свята, а потім їх запросили на зустріч з місцевою адміністрацією, де йшла розмова про Шевченка та його пошанування і підготовку до наступного ювілею.

П. Перебийніс, В. Горбатьок, М. Вишняк

Ввечері делегація була присутня на концерті за участі митців — харків'ян і киян.

Наступного дня, 21 травня, митців очікували в харківських ВНЗ, школах, ліцеях, гімназіях, бібліотеках, де відбувалися їхні теплі зустрічі зі студентами, викладачами, вчителями, учнями, бібліотекарями. Потому гості роз'їхались бригадами по районах Харківщини для зустрічі з громадами і читачами.

Мені випало побувати в Чугуївському районі разом з поетами — киянином Петром Перебийнісом, хмельничанином Василем Горбатьком, харків'янином Володимиром Філатовим і художниками — заступником голови Національної спілки художників України Миколою Кіщукот та головою Івано-Франківської НСХУ Ольгою Шулєпою, учасницею всеукраїнських та міжнародних виставок, майстринею з художньої обробки шкіри, витоки якої сягають ще в золоті Трипільські часи. Її роботи знаходяться в музеях та приватних колекціях Канади, Італії, Польщі, Німеччини.

В Чугуєві ми відвідали музей знаного майстра пензля Іллі Репіна, розміщеного в будинку його батьків, в якому він жив і творив. Художник був палко закоханий в Україну та її історію і культуру. З особливим пієтетом ставився він до Шевченка. Україні присвятив близько 180 своїх творів. Репіну належить і відомий портрет Шевченка. Його ж портрет поряд з портретом Некрасова бачимо на знаменитій картині художника «Не чекали». Репін входив до складу журі проекту пам'ятника Шевченку в Києві і зробив для нього кілька

ескізів. А ще пам'ятний всім його малюнок до Шевченкової поеми «Кавказ», виконаний ним для листівки під назвою «Прометей», гроші від продажу якої мали піти на цей пам'ятник.

Після відвідування музею делегація з хлібом-сіллю гостинно зустрічали районні очільники, представники громадських організацій біля пам'ятника Кобзареві, де відбулося його пошанування. Виступали і гості — поети, культурні та громадські діячі району. Всіх присутніх захопив вишкіл школярів — козачат, які з прапором України промарширували повз пам'ятника Шевченку, а потім вишикувались біля нього в почесну варту.

Загальне враження від усього побаченого і почутого висловив Петро Перебийніс: «Такої гарної української мови, духу і патріотичного настрою за один день не прищепиш. Напевне, ви цим живете».

Далі урочистості продовжились в клубі села Малинівки, що межує з райцентром. Тут у переповненій залі виступали приїжджі митці і місцеві діячі культури, учасники художньої самодіяльності. Говорили про велич Шевченка, поети читали вірші, присвячені Кобзареві, а Микола Кіщук та Ольга Шулєпа подарували місцевій школі 30 графічних портретів українських письменників, альбом з репродукціями худо-

ньої обробки шкіри та пообіцяли для проведення уроків історії і літератури передати 24 портрети українських гетьманів.

Порадували присутніх і виступи самодіяльних місцевих вихованців, яких підготувала Ольга Янкова — керівник Малинівського будинку культури і котра сама всіх полонила своїм майстерним співом під власний акомпанемент на баяні. Побільше б нам таких одержимих піснею і рідним словом!

Дуже містко і виразно про незнищенність Шевченкового духу, безсмертя його слова і рідної йому мови сказав харківський російськомовний поет, лауреат літературної премії ім. В. Сосюра Володимир Радіонов: «Шевченковский праздник шагает // По странам, не зная границ, // Шевченковский праздник играет // Восходами майских зарниц, // Шевченковский праздник и весел, // И духом народным велик, // Шевченковский праздник бессмертен, // Как сам украинский язык...»

Зранку 22 травня представник харківської влади і гості — митці зі всієї України та із зарубіжжя разом з представниками місцевої влади зібралися в центрі міста біля величного пам'ятника Кобзареві, що є, мабуть, одним з найкращих, для покладання квітів. Тут же біля пам'ятника Кобзареві заступник голови НСПУ Михайло Каменюк вручив відомому українському поету Дмитру Шупті медаль НСПУ — «Почесна відзнака — за особисті досягнення у літературній творчості та відродженні духовної культури українського народу». А далі в центрі Шевченкового парку почалися яскраві виступи художніх дитячих колективів Харківщини. В присут-

М. Вишняк, В. Баранов, Д. Шупта

ності своїх колег-письменників, представників громадськості і численних глядачів голова НСПУ Віктор Баранов урочисто передав очільниці Черкаської обласної письменницької організації Валентині Коваленко символічну булаву на знак проведення наступного ювілейного Шевченківського свята на батьківщині поета.

Заключним акордом урочистостей став концерт в Харківському національному академічному театрі опери та балету ім. М. В. Лисенка, де заступник міністра культури України зачитав вітання учасникам свята від Президента Віктора Януковича. Однак всіх подивувала відсутність на заході перших осіб міста та області.

Далі був сам концерт. У виконанні кращих майстрів лунали вірші та пісні на слова Шевченка («Заповіт», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Сонце заходить, гори чорніють», «Думи мої, думи», «Все упованіє моє») та українські народні пісні («Лоза», «Чорнії брови, карії очі», «Ой піду я лугом»).

Були і письменницькі привітання. Голова НСПУ Віктор Баранов виголосив полум'яне слово про Кобзаря. А потім на сцену піднялися лауреати Державної премії України імені Т. Г. Шевченка — Петро Перебийніс, Любов Голота та Анатолій Кичинський, які свої виступи завершили власними віршами про поета.

Затамувавши подих, спостерігали глядачі і за пісочною анімацією, спроектованою на великий екран, на тему «Шевченківські мотиви» у виконанні майстрині цього новітнього мистецького виду Світлани Тельбух.

А на завершення концерту перед глядачами виступив славетний Слобожанський ансамбль пісні і танцю з композицією «Вітає Україна». Заключний концерт продемонстрував високу майстерність його учасників, представників народу, що дав світові генія слова і дії — Тараса Шевченка.

Заголовком до свого звіту-репортажу про Шевченківське свято на Слобожанщині я взяв слова з вірша Петра Перебийніса, прочитаного ним зі сцени харківського оперного театру: «Слово непогасне наймитів трясє. Воленька, Тарасе! З нами ти — і все!».

Справді, краще про те, ким є, був і вічно буде для нас Тарас Шевченко, не скажеш.

Михайло ВИШНЯК
Фото Сергія Головіна

ВІДПОЧИНОК КОРИСНИЙ ТА ЗМІСТОВНИЙ

Те, що ми живемо в столиці курортного краю, відчувають далеко не всі. А ті суми, які залишають в Криму курортники, аж ніяк не позначаються на нашому добробуті, швидше навпаки — приїжджі зі своїми фінансовими можливостями іноді наганяють тут захмарні ціни.

Втім, приємно усвідомлювати, що Крим таки є бажаним куточком планети і для співвітчизників, і для гостей, особливо з колишніх країн Радянського Союзу, а для цього важливими є не тільки якості доріг, пляжів, рівень комфорту кримських оздоровниць, а звичайно ж, і та культурна програма, яку можуть запропонувати гостям на півострові, бо важко обмежити своє життя ідалінею і морем, хочеться урізноманітнити свої враження, аби розповідати потім вдома: «А я чув... А я бачив...».

І тут вже має постаратися, та й старається наше Міністерство культури, аби кримська перлина випромінювала сяйво усіма своїми гранями. Свій звіт перед громадою і журналістами міністр культури АРК Альона Плакідка назвала: «Підсумки проведення основних культурних заходів Міністерства культури АРК минулої весни, майбутніх заходів у літньому сезоні та підготовки закладів культури і мистецтва автономії до курортного сезону». Хоча, звичайно ж, розмова значною мірою стосувалася того, чим новеньким можуть цього разу порадувати гостей музеїв та що відбудеться цікавого у театральновидовищному плані.

Альона Олександрівна, зокрема, зазначила, що кількість відвідувачів музеїв щороку зростає. І якщо порівняти з 4 місяцями

позаминулого року, то музеїв відвідало майже втричі більше людей (156 тис. проти 61 тис.).

Загалом же в музеях і заповідниках з початку року працює 182 виставки (у тому числі 108 нових). Серед найцікавіших заходів, що відбулися, міністр назвала захід, присвячений святкуванню Міжнародного дня музеїв, та підбиття підсумків V республіканського конкурсу музеїв Криму; 34-ту Міжнародну науково-практичну конференцію «Чеховські читання в Ялті. Світ Чехова: сім'я, суспільство, держава». А ще — бієнале «Український рушничок» та виставку «Український рушничок», присвячену 102-й річниці з дня народження В. С. Роїк, виставку «Російський фарфор» із циклу «Музей однієї картини», що демонструвався в КРУ «Алупкинський декоративний палацово-парковий музей-заповідник», виставку «Династія Романових в історії Криму» та присвячену ім

наукову конференцію, що проходила в КРУ «Ливадійський палац-музей».

Та значно суттєвіше, чим же порадуєть музеї Криму відпочивальників улітку. А до сезону готувалися їхні працівники завдалегідь і ретельно: розроблялися нові маршрути, урізноманітнювалися і розширювалися пропозиції послуг. Тепер у гостей є, до речі, можливість обирати зручну для них мову, подовжився і робочий день музейних закладів. Усі ці новинки запропонують Бахчисарайський, Керченський та Алупкинський музеї-заповідники. Облагоджено і саму примузейну територію. А в Бахчисарайському музеї підготовлено ще й нову нічну екскурсію.

Розповіла Альона Олександрівна і про те, що незабаром планується здійснити виставку експонатів із фондів Керченського, Бахчисарайського та Центрального музею «Тавриди» в містах Берні та Амстердама. А для того, щоб збагатитися досвідом, кримські музейники побували в Польщі, Франції та на Донеччині. Підготовлено й експозицію, яка буде впроваджено року мандрувати із міста в місто. Назва її — «Золотий острів у Чорному морі. Греки. Скіфи. Готи».

На запитання про вартість музейних послуг міністр відповіла, що вони коливаються від 5 до 120 грн. Максимальна вартість означає, що йдеться про музей-заповідники, такі, як Бахчисарайський, Алупкинський або ж Ливадійський палац, де є різні маршрути, відвідування яких і складає цю суму. А ще причина в тім, що ці музейні заклади не фінансуються з держбюджету, а вже спроможні такі заробляти гроші самі. Ось і зароблятимуть.

Влітку має відбутися також кілька гучних фестивалів. Це «Віват, комедіє», присвячений 90-річчю з дня народження М. Пуговкіна, що проходить у шести містах Криму; фестиваль «Велике російське слово» та Міжнародний фестиваль античного мистецтва «Боспорські агони».

Серед запланованих на літо заходів є також ювілейна XX Міжнародна конференція «Крим-2013. Бібліотеки та інформаційні ресурси в сучасному світі науки, культури, бізнесу та мистецтва». І хоча її мають відвідати представники 20 країн світу і відбудеться захід у курортному Судакі, але на широке коло присутніх він не розрахований. Більш масовими і цікавими для приїжджів можуть стати заходи, присвячені святкуванню 1025-річчя з дня Хрещення Русі. Музична філармонія готує до цієї події нові проекти.

А ще попереду багато прем'єр у театрах Криму, фестиваль вуличних театрів, телекінофоруми, а також — плани зробити вхід на подібні заходи для кримчан дешевшим, тим більше, що попередні експерименти показали — гроші повертаються за рахунок кількості відвідувачів. Розроблено і спеціальну програму щодо відвідування музеїв для пільгових категорій громадян, а на черзі — вирішення долі студентів.

Розповідала Альона Олександрівна і взагалі про потенціал Криму, пов'язаний зі сферою мистецтва. Адже тільки в Сімферополі є п'ять професійних театрів, що вирізняються за національною ознакою та творчим спрямуванням, 569 закладів культури клубного типу, 2935 колективів художньої самодіяльності та 259 національних колективів.

Тож для знайомства з ними і відпустки, тривалістю в рік, не вистачило б.

Тамара СОЛОВЕЙ

СПАСИБІ ЗА ПІДТРИМКУ!

ГОРОДИЩЕНСЬКА РАЙОННА
ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ГОРОДИЩЕНСЬКА РАЙОННА РАДА
ГОРОДИЩЕНСЬКА МІСЬКА РАДА

Голові Кримської філії
Наукового товариства
ім. Т. Шевченка
П. В. Вольвачу
Шановний
Петре Васильовичу!
Городищенська районна
державна адміністрація, ра-

йонна рада, міська рада глибоко вдячні Вам за увагу, а також за безпосередню участь в заходах, присвячених 200-річчю від дня народження нашого славетного земляка, оперного співака, композитора, драматурга С. С. Гулака-

Артемовського, що відбулись 15 лютого 2013 року в м. Городище.

Сподіваємося на подальшу співпрацю.

О. М. ГАНЖА,
голова районної
державної адміністрації
О. О. БІБА,
голова районної ради
В. П. МИРОШНИК,
міський голова

Презентація нової симиренківської книги у Городищенській районній бібліотеці ім. В. Симиренка

Упродовж багатьох років «Кримська світлиця» пропагує величну спадщину геніальної української родини Симиренків. Тісна співпраця кримських науковців та часопису з Городищиною значною мірою посприяла не лише науковій та громадській реабілітації всіх представників славетного роду підприємців, економістів, науковців та меценатів, але й дозволила гідним чином вшанувати їх у Україні.

Зазначені досягнення — результат постійної підтримки наших ініціатив місцевою владою. Її високий патріотизм та глибоке розуміння загальнонаціональної значущості багатомірною доробку Симиренків, незважаючи на партійні стандарти, демонструють керівники району та міста Городище.

Яскравим прикладом конструктивної праці в гуманітарній царині Городищенської райдержадміністрації, районної ради та мерії стало святкування 200-річчя від дня народження ше одного славетного земляка, близького товариша Тараса Шевченка, видатного співака та основоположника української національної опери Семена Гулака-Артемовського.

Мені пощастило брати участь у цих величній ювілейних заходах. Не часто трапляється, щоб перші особи району і міста висловлювали вдячність учасникам та гостям ювілей своїх видатних земляків. Зізнаюся, що така подяка стала справжньою несподіванкою. Враховуючи таку увагу та шляхетність районних та міських керівників, у своєму листі-відповіді я намагався окреслити обриси нашої подальшої співпраці з Городищиною та Черкащиною.

Голові Городищенської
районної державної адміністрації

О. М. ГАНЖІ

Голові Городищенської районної ради

О. О. БІБИ

Міському голові м. Городище

В. П. МИРОШНИКУ

Вельмишановні Олександрі Миколайовичу, Олександрі Олексійовичу та Володимирі Петровичу! Користуючись нагодою, особисто я і мої колеги — краєзнавець з Мелітопольщини Володимир Різник та голова Української всевітньої координаційної ради Михайло Ратушний висловлюємо вам ширшу вдячність за запрошення взяти участь у вшануванні 200-ліття від дня народження вашого геніального земляка, основоположника українського оперного мистецтва, всевітньої слави оперного співака та композитора Семена Гулака-Артемовського. З вдячністю сприймаємо вашу пропозицію щодо подальшої співпраці з Городищиною у царині науки, культури та краєзнавства.

Добре відома вам студія «Світанок» при Сімферопольському міському будинку дитячої та юнацької творчості може презентувати городищенцям нову редакційну виставу «Платонів хутір». Вона упродовж останніх років стала переможницею найпрестижніших всеукраїнських та міжнародних конкурсів. Її з захопленням та вдячністю сприймали глядачі не лише у Києві, Львові, Полтаві та Харкові, але й у Польщі.

На наш погляд, Крим та Городищина можуть тісно співпрацювати також через місцеві засоби масової інформації. Всеукраїнська загальнополітична та літературно-художня газета «Кримська світлиця» та «Вісник Городищини» на своїх шпальтах можуть обмінюватися найцікавішими матеріалами з культурного, мистецького та наукового життя двох регіонів. На сторінках кримської газети талановиті діти з Городищини могли б публікувати свої вірші, нариси та оповідання. Це допоможе вивести їх на всеукраїнський літературний шлях. Коли б кожна горо-

дищенська школа та бібліотека передплатили один з найцікавіших всеукраїнських часописів, яким сьогодні в Україні є «Кримська світлиця», то школярі Черкащини знали б про життя не лише в Криму, але й по всіх куточках України.

Серед всеукраїнських часописів газета «Кримська світлиця» упродовж 20 років свого існування постійно публікувала матеріали на симиренківську тематику. Вона, мабуть, найбільше сприяла поверненню в українську історію, науку та літературу видатної української родини Симиренків.

Маю нагадати, що цього року виповнилося 80 років від дня арешту, а у вересні 2013-го минає 75 років від дня загибелі в сталінському концтаборі всевітньої слави вченого-садівника та помолога, вашого земляка та організатора Мліївської дослідної станції садівництва (нині Інституту помології НААН України ім. Л. Симиренка) і Українського інституту садівництва НААН України у Києві професора Володимира Левковича Симиренка.

Переконаний у тому, що було б по-християнськи та по-людськи, коли б делегація Черкащини та Городищини, науковці з Платоновського хутора та Криму, Києва та Мелітополя спільно відвідали містечко Обоянь у Курській області, де кілька років працював рядовим агрономом професор Володимир Симиренко, і урочище «Солянка» під Курськом, де вчений провів місяці свого життя і був розстріляний енкаведистськими опричниками, де відійшов у вічність у братській могилі в урочищі «Солянка» під Курськом 18 вересня 1938 року. Першу таку поїздку на свячене для України та української науки місце на території Російської Федерації спільна делегація Городищенської райдержадміністрації та науковців України здійснила у 2009 році у День вшанування пам'яті жертв політичних репресій та голодоморів.

На жаль, ім'я видатного українського ученого-садівника та помолога, організатора вітчизняної садівничої науки радянської доби, всевітнього виміру науковця, професора Володимира Симиренка, знищеного тоталітарним режимом, до цього часу в Україні гідно не пошановано і не увічнено. Іменем цього великого ученого і видатного українця необхідно назвати організований ним у 1931 році Інститут садівництва у Києві, Уманську академію садівництва та Городищенський аграрний коледж. Ім'я Володимира Симиренка потрібно також надати вулицям у м. Городище, Черкасах, Умані та Києві.

Вкрай необхідно видати також монографію про життя та наукову діяльність професора

Володимира Симиренка і здійснити видання його вибраних наукових праць, які не втратили своєї актуальності і наукової цінності. Монографія про Володимира Симиренка обсягом понад 25 друкарських аркушів мною вже підготовлена, необхідна фінансова підтримка всіх черкащан та городищенців цього першого унікального видання про Володимира Симиренка. Кошторисна вартість видання накладом 2 000 примірників — 75-80 тис. грн. Тож поле для нашої подальшої співпраці на науково-гуманітарній ниві воістину безмежне.

За 50-літній період тісної співпраці та активної підтримки з черкащанами та городищенцями нам вдалося зробити немало: створено Музей родини Симиренків, відкрито постійну експозицію, присвячену Симиренкам, у Черкаському державному краєзнавчому музеї, започатковано Симиренківський фонд у Черкаському державному архіві, відроджено Свято-Троїцьку церкву на Платоновім хуторі і родинний цвинтар навколо неї та здійснено віртуальне перепоховання праху Володимира Симиренка на його малій Батьківщині, збережено славетний Помологічний симиренківський розсадник, який нині став Інститутом помології ім. Л. П. Симиренка, споруджено на Платоновім хуторі перший в Україні пам'ятник геніальному вченому, запроваджено державну премію імені видатного вченого Л. П. Симиренка.

До того ж нам вдалося здійснити перевидання першого тому знаменитої наукової праці Л. П. Симиренка «Кримське промислове плідництво», відшукати, реконструювати та видати другий том цієї праці, який вважався втраченим. Упродовж 2001-2005 рр. ми здійснили видання першої наукової монографії про життя та діяльність Л. П. Симиренка (у трьох книгах). Ми видали також раніше невідомі навіть науковцям праці Л. П. Симиренка «Местные стародавние сорта плодовых культур Крыма» (1996). А до 125-ліття від дня публікації першої наукової праці Л. П. Симиренка, яка побачила світ у Москві в 1888 році, упорядкували і видали монографію «Витоки промислового плідництва». Попереду ще багато справ з увічнення славетних родин ваших геніальних земляків Симиренків та Гулаків.

З глибокою повагою і з надією на подальшу співпрацю —

Петро ВОЛЬВАЧ,
голова Кримської філії НТШ, дійсний член
НТШ, академік УЕАН, симиренкознавець,
член Національної спілки письменників України,
лауреат премій ім. Дмитра Нитченка та
Л. П. Симиренка НАН України

Біля адміністративного корпусу славетного Інституту помології (зліва направо): О. Щепак, П. Вольвач, М. Кучер, В. Чепурний

«ПРО СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОЇ СИТУАЦІЇ ТА ДЕРЖАВНО-КОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ»

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗВІТ МІНІСТЕРСТВА
КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ (КОРОТКИЙ ВИКЛАД)

(Продовження. Поч. у № 17-19, 22)

Зменшується кількість релігійних організацій Свідків Єгови в Україні. Зокрема, впродовж 2012 року їхня мережа зменшилась на 5 одиниць і складає на початок 2013 року 1 091 згромадження, що становить 10,3% протестантських громад або 2,9% загальнодержавної мережі. З 2009 року, коли їхня присутність на території України становила 1 106 організацій або 3,2% від усіх релігійних організацій держави, за останні 4 роки припинили свою діяльність як юридичні особи 15 релігійних організацій, що становить 1,4% від'ємного показника приросту. На початок 2013 року в структурі церкви діє 1 центр та 1 090 первинних осередків (1 899 священнослужителів, в т. ч. 18 іноземців), функціонує 174 недільні школи.

На початок 2013 року в Україні діють такі новітні для України релігійні організації: Церква Христа (123), Новоапостольська церква (59), Пресвітеріанська церква (78), Церква Ісуса Христа святих останніх днів (мормони) (53), Українська лютеранська церква (43), релігійні організації Рідної української національної віри (63), релігійні організації язичників (77), буддистів (61), Товариство свідомості Крішні

(50). Вони мають незначну кількість громад і суттєво не впливають на релігійну ситуацію в країні.

Релігійні організації харизматичних церков функціонують у всіх областях держави і нараховують в Україні 1 469 організацій, що становить на початок 2013 року 13,8% від загальної кількості протестантських громад України або 4,0% загальнодержавної мережі релігійних організацій, проти 1 272 організацій або 3,7%, що діяли на початок 2009 року. Відтак простежується тенденція до збільшення впродовж останніх 4 років питомої ваги харизматичних релігійних організацій у загальнодержавній складовій (з 3,7 до 4,0). Приріст кількості їхніх релігійних громад за ці 4 роки становив 197 одиниць, а у 2012 році — 92 одиниці або 6,3%, що є вищим від загальнодержавного (1,4%) показника приросту. Зазначені релігійні організації представлені в Україні згромадженнями: церкви Повного Євангелія (699), Української християнської євангельської церкви (179), релігійними організаціями церкви живого Бога (52), іншими харизматичними релігійними організаціями (539). Найбільша кількість харизматичних організацій зосереджена у Південно-Східному регіоні, зокрема у Донецькій області, та Північно-Центральному регіоні.

Слід зазначити, станом на початок 2013 року етноконфесійні утворення в Україні репрезентують 1 806 релігійних осередків або 4,9% від усієї релігійної мережі держави. За 4 останні роки мережа релігійних організацій національних меншин збільшилась з 1 612 осередків у 2009 р., що становили 4,6% релігійних організацій країни, до 164 одиниць або 10,7% приросту за останні 4 роки.

Переважають більшість релігійних структур етноконфесійних утворень складають прихильники ісламу, чисельність яких налічує 1 233 релігійні організації, що становить 31,7% мережі релігійних організацій національних меншин або

3,3% загальної релігійної мережі держави. На початок 2009 року кількість мусульманських релігійних організацій становила 1 135 одиниць, що складало 3,3% релігійної мережі країни. Відтак простежується тенденція до збереження впродовж останніх 4 років питомої ваги мусульманських релігійних організацій у загальнодержавній складовій, тоді як приріст кількості їхніх релігійних громад за 4 роки становив 96 одиниць, а у 2012 році — 26 одиниць або 2,1%, що є вищим від загальнодержавного (1,4%) показника приросту за 2012 рік. Переважна більшість мусульманських релігійних організацій діє в Південно-Східному регіоні, зокрема в Автономній Республіці Крим (1 007 організацій або 81,6% мусульман), Херсонській (60) та Донецькій (37) областях, а також у м. Києві (25).

Єдиної структури управління в масштабах України мусульмани не мають. На початок 2013 року є 6 духовних мусульманських центрів, які зареєстрували свої статuti.

Духовне управління мусульман Криму має 935 релігійних організацій (з них 576 діють без реєстрації), з них 929 громад (361 священнослужитель, в т. ч. 25 іноземців), 5 духовних навчальних закладів (237 слухачів), 74 недільні школи, 2 періодичних видання.

Духовне управління мусульман України має 154 релігійні організації (з них 30 діють поза реєстрацією), 151 громаду (79 священнослужителів, в т. ч. 8 іноземців), 1 духовний навчальний заклад (82 слухачі), 39 недільних шкіл, 4 періодичні видання.

Незалежний духовний центр мусульман України нараховує 24 релігійні організації, 21 громаду (24 священнослужителі, в т. ч. 6 іноземців), 1 духовний навчальний заклад, 13 недільних шкіл.

(Продовження буде)

ЗОЛОТІ ЗЕРНА ОДНОГО КОЛОСА

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

А скільки подібних моментів було за ці три дні фестивалю! Скажімо, наших морських офіцерів Андрія Лубенця і Вадима Махна прямо в центрі Коломиї зупинив невисокий сивий чоловік з військовою виправкою. Виявилось, — корінний прикарпатець, колишній офіцер ВМС України... Цей хвилюючий момент я також зафіксував. Потім військової моряки зустрілися в гостинному кафе «Звенислава», і це був вечір спогадів та задушевних розмов. Не про занепад України говорили хлопці, а про конкретні речі, які вселяють оптимізм. Одним словом, мистецький фестиваль «Золоті зерна одного колоса», започаткований донькою Прикарпаття Марією Фішер-Слиж, довів життєздатність гарної ідеї. А коломийська НВК № 9 «Школа-природничо-математичний ліцей» довела, що може бути чудовою базою для подібних зустрічей. Меценати фестивалю також довели, що не перевелися в Україні люди, які люблять Вітчизну до глибини власної кишені. Успіх дітей — це і їхній успіх також. Громадська організація «Інститут розвитку громадянського суспільства» (її представляв Микола Солоненко) на ділі довела, що навіть малими силами можна досягати помітних результатів. А хто найоб'єктивніше скаже про результати поїздки, як не діти з Криму?

ТУТ ЯКОСЬ КУЛЬТУРНО І... ДУХОВНО

Христина Ждан, учениця 10 класу Стальнівської загальноосвітньої школи Джанкойського району:

— Вразення від міста? Коли я їхала сюди, то зовсім не чекала, що Коломия нас так тепло зустріне. Передбачала два варіанти — хороший і не дуже, щоб не бути потім розчарованою. Але нас зустрічали як добрих старих друзів... За своє «мандрівне» життя я такого гарного міста ще не бачила! Тут чисто, затишно, спокійно, навіть тихо, як у селі, але якимось культурно і... духовно. Мені сподобався вчорашній концерт і нагородження учнів у ліцей. Нагороджувалися також учителі і батьки учнів. Це правильно, що успіхи в навчанні і спорту коломияни так захоплюють! Кримчанам це варто б переїняти. Бо відчувається результат: діти тут надзвичайно талановиті. Один хлопчик отримав чотири перемоги на всеукраїнському рівні! Думаю, такі успіхи можливі, не в останню чергу завдяки дивовижному «коломийському» клімату довіри, співпраці, творчості.

На моє запитання, чи дівчина не відчула якогось мовного бар'єру в спілкуванні з прикарпатцями, Христина сказала:

— Ні, жодного бар'єру! В Криму у мене були хороші вчителі, а ще — добра роди-

на. Дві бабусі і мама спілкуються українською, тато також володіє нею добре. Родини з українським корінням у нашій місцевості зберегли мову. Кримські татари також швидко її вивчають, особливо це стосується молоді. Може, й не всі нею розмовляють, але всі розуміють, знають. Це стереотип, що в Криму ніхто не знає української! А якби ще такі поїздки учнів були частішими — був би гарний стимул оволодіти українською бездоганно. Я думаю, що завдяки таким людям, як Тетяна Миколаївна Захарова, можна буде вплинути на масовість поїздок. Зробити їх більш цілеспрямованими, цікавими. В майбутньому я хочу стати журналісткою, думаю, що й мої можливості впливати на процес дещо зростуть.

І ще одне: саме завдяки літературно-мистецькому фестивалю «Золоті зерна одного колоса» я почала співпрацювати з «Кримською світлицею». Для мене це велика честь, що мені дають можливість друкуватися, розвивати свої творчі можливості. Мені дуже приємно, що моя творчість подобається вчителям, що мене розуміють. Це підтримка, без якої мені було б важко... Зоя Миколаївна Пипченко завжди підтримує мене в моїх починаннях. Вона вже у 5-му класі звернула на мене увагу, і з того часу я завжди відчувала її підтримку.

«Я СТАВ ЧАСТИНКОЮ ПРИКАРПАТСЬКОЇ РОДИНИ...»

Андрій Галинський, Победненська школа Джанкойського району:

— Новина про те, що я поїду до Івано-Франківської області, мене застала трохи несподівано... У мене давно було велике бажання познайомитися з людьми цього краю! І ось це сталося. В Коломиї я провів лише три дні, але це був дуже важливий відрізок мого життя. Я себе відчував, як вдома, ніби став частинкою цієї великої прикарпатської родини. Люди тут настільки ширі і теплі, що страшенно хочеться їм відповідати тим же. Це природно! Зрештою, всі ми родичі... Батьки у мене — корінні кримчани, родом з села Победного. Але один мій дідусь з материкової України, з Житомира, другий з бабусею приїхав до Криму з Якутії. Як бачите, переплелися різні гілки... Непогано було б возити сюди дітей з усього Криму! А прикарпатців — до нас. Хоча... в АРК люди тро-

хи інші, більш дистанційовані, віддалені одне від одного. А тут ідеш по вулиці і розумієш, що кожна людина може стати тобі найближчим другом. Якби ідея зближення Криму і Прикарпаття походила з Криму, то не було б таких великих масштабів, мабуть. А так в усьому відчувається дух Галичини! Прагнучи такої світлої енергетики, яку ми тут відчули, варто долати великі відстані — складність поїздки не має значення. Варто, варто їздити!

Лілія Абібуллаєва, студентка Сімферопольського музичного училища імені П. І. Чайковського:

— Ми до останнього дня сумнівалися — вдасться поїхати чи ні? Але все склалося якнайкраще. Ми раді, що побували тут, в Коломиї, — нам подобається практично все! Втрачаємо дар мови від багатства музеїв, чудової архітектури, зелені, чистоти повітря, а головне, від добрих людей... Навіть хочеться, користуючись нагодою, подякувати прикарпатцям за таку увагу до нас, ввічливість, ширість. Сьогодні я співала багато українських пісень: «Ой, не світи, місяченьку», «Ніч яка місячна, гуцульські коломийки, а ще я виконала кримськотатарську пісню «Шестеро дівчат» — вона дуже старовинна, навіть не всі кримські татари її знають... І це чудово, що є можливість пізнавати культуру одне одного! Коломию зі Львовом (а я побувала в цьому місті минулого року), може, й некоректно порівнювати — вони різні за розмірами, але якщо говорити про емоції, то цілком можна ставити знак рівності. У Львові мені сподобалося кафе «Криївка», у місті чудовий оперний театр, гарні церкви і костюли, зате тут більше уваги, чудова програма, навіть річку Прут нам не забули показати!

Аріана Войтюк, студентка Сімферопольського музичного училища ім. П. І. Чайковського:

— Ріка Прут, на якій ми побували, надзвичайно гарна! Щось таке рідне... А повітря сюди, мабуть, з самих полонин вітри приносять — хочеться дихати й дихати! Не хочеться нікуди їхати звідси — така краса! Ось воно, справжнє Прикарпаття! Я в Коломиї вперше, але точно не востаннє — дала собі слово, мій дідусь родом із Західної України, з міста Рівного. Я там була ще в ранньому дитинстві, мало що

пам'ятаю. А тепер ось тут, біля ріки, почувуюся так, ніби повернулася в рідні краї... І це при тому, що тато у мене з Афганістану, приїхав сюди вчитися, зустрів тут маму і... залишився в Криму. Мене ж батьки віддали до українського класу — адже ми живемо в українській державі і мову треба знати. Чому мені так сподобався фестиваль «Золоті зерна одного колоса»? Тому, що він об'єднує багато націй, людей з різним корінням. І за це велике спасибі його організаторам!

МОРЕ — ТАКОЖ ОДИН З УКРАЇНСЬКИХ СИМВОЛІВ!

Тетяна Захарова, організатор поїздки, на моє запитання, чи вірить вона у майбутнє фестивалю, у продовження контактів, відповіла так:

— Думаю, що продовження буде. І навіть хочеться розширити базис для співпраці. Щоб це було співробітництво не тільки по лінії «Коломия — Крим», а й значно ширше: «Карпати — Крим». Щоб сюди були включені не лише Прикарпаття, але й Закарпаття та Буковина. І різні напрямки були: культурницький, екологічний, туристичний... Звичайно, поїздки в Карпати будуть сильним стимулом для дітей! Хочемо і будемо вивчати українські народні пісні, коломийки. Багато пісень, які почули тут, діти ще не знали... Але вони дуже милозвучні, насичені такою глибиною... Тому треба, щоб і діти Криму знали ці пісні. Думаю, що й у Криму, на морі можна буде організувати подібний фестиваль, щоб мешканці Карпатського регіону їздили до нас. Море — також один з українських символів, не лише Карпати. Звичайно, без спонсорів дуже важко, але, на щастя, є люди, які готові допомагати. У багатьох є розуміння того, що це — всеукраїнська справа. Люди навіть спонтанно, без будь-яких попередніх домовленостей, можуть підставити своє плече. Ось сьогодні незнайомі коломияни навіть заплатили за нас у маршрутці! Це не може не зворушувати... Тому, сподіваюся, що й у Криму знайдуться спонсори і меценати. І добра справа, розпочата ентузіастами, буде мати своє продовження.

Сергій ЛАЩЕНКО

Коломия — Львів

Христина Ждан

Аріана Войтюк, Лілія Абібуллаєва і юна слухачка кримськотатарських пісень

Тетяна Захарова (у центрі) в гостях у коломийчан

Зустріч морських офіцерів у Коломиї

Учасники фестивалю

НАС ЄДНАЮТЬ ТИСЯЧІ ДОРІГ

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Якщо в 1997 році у першому семінарі «Громадянське суспільство і соціальні права» взяли участь тридцять науковців з десяти країн, то з кожною наступною зустріччю співробітництво українських і зарубіжних учених, що досліджують теоретичні проблеми, пов'язані з місцем і роллю етнополітики в сучасному суспільстві, розширювалося, і цього року у Крим прибуло близько вісімдесяти представників з України, багатьох регіонів Росії, Казахстану, Німеччини, Сербії, Норвегії, Індії, Туреччини, Латвії, Румунії, Грузії, Монголії, Узбекистану, Вірменії та США.

Першими на семінарі, у відкритті якого взяли участь науковці та викладачі з багатьох кримських ВНЗ, представники національно-культурних організацій півострова, Всеукраїнського інформаційно-культурного центру, засобів масової інформації та студенти, виступили два його співкерівники: К'яртан Селнес — доктор філософії, радник з філософії та соціальних наук Норвезької гуманістичної асоціації та Тетяна Сенюшкіна — доктор наук державного управління, професор кафедри політичних наук і міжнародних відносин Таврійського національного університету ім. В. Вернадського.

Започатковане ними обговорення широкого кола теоретичних і практичних питань міждисциплінарних досліджень на перетині сучасної етнополітології, психології, соціології, історії та філософії, а також актуальних проблем у сфері досліджень етнічної та релігійної ідентичності продовжив доктор історичних наук, заступник директора Інституту політичних та етнологічних досліджень ім. І. Кураса НАН України Олександр Майборода аналізом «етнічних історій» у колективній пам'яті українського суспільства та проблеми ідентифікації і коадаптації.

ТЯЖІННЯ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Для політичного суспільства, яке формується в єдину націю, історична свідомість як колективна пам'ять є ідентифікаційною ознакою, значно важливішою за спільність мови і культури, сказав О. Майборода, бо історична доля є або має сприйматися єдиною вже в силу своєї незмінності. Наявність багатьох етнічних спільнот у

такому суспільстві спонукає до припущення, що кожна з них мала свою історію, яку можна назвати «етнічною». Цей термін не має того змісту, що вкладається в нього етнологами як процес видозміни в етноідентифікуючих ознаках — мові, традиціях, звичаях, антропологічних особливостях народу, як процес його взаємопроникнення з іншими етнічними спільнотами.

Найменшою мірою підтвердження своєї історичної суб'єктивності потребує український етнос — національна більшість країни. Він завжди був і залишається демографічним ядром суспільства. Громадські та політичні процеси всередині нього визначали загальний історичний процес на українських землях. О. Майборода особливо відзначає масовість, всеохопність історичної діяльності українського етносу, у зв'язку з чим його історія є найбільшою складовою частиною колективної пам'яті суспільства.

Серед інших етнічних спільнот України найбільшою є російська. Саме її присутність зумовлює той факт, що національна більшість не становить такої частки, яка дозволяла б вважати Україну моноетнічною країною. Росіяни, за винятком тих, що живуть у Криму, ніколи не мали в Україні окремої компактною територією проживання. Певний історичний період вони склали більшість населення промислових міст на частині української території, однак і тоді їхнє економічне життя в силу односторонньої промислової орієнтації не являло собою життя в окремому господарському комплексі.

На статус суб'єкта окремої «етнічної історії» певною мірою могли претендувати росіяни Криму, однак цьому заважає, по-перше, короткий період перебування півострова в складі України, а по-друге, його обласний статус у радянські часи. Останні двадцять років засвідчили певну відносну автономність у розвитку Криму, проте вона не охоплює собою життя російської спільноти в материковій Україні.

Російські міські анклавні інколи виступали історичними суб'єктами в часи революційної трансформації, однак їхня поведінка не була єдиною, вона відбувалася в річищі загального

революційного процесу. Крім того, цей період політичної активності міських росіян був нетривалим, а з початком індустріалізації російський характер промислових центрів поступово розмивався, що не дозволяє говорити про російську меншину як про окрему історичну суб'єкт. Навіть спроби мобілізувати його як суб'єкт етнополітики поки що не дали відчутного результату. Тому спроба виокремити історію українських росіян із історії України видається безнадійною.

Справжнім окремим історичним суб'єктом на території сучасної України тривалий час були кримські татари. Їхня державність утворилася задовго до виникнення козацької держави і навіть трохи пережила її. В часи свого існування Кримське ханство мало окреме економічне і політичне життя, окремі інтереси, і його населення спільно діяло заради їх реалізації. Навіть позбавлений державності кримськотатарський народ залишився історичним су-

б'єктом, який боровся за своє повернення на батьківщину.

Як і росіяни, не мали єдиної компактною території в Україні євреї. Вони жили в містечках-анклавах, значною мірою ізольовано в культурному, релігійному і соціальному відношенні від навколишнього сільського населення, контакти з яким зводилися до обміну продуктами виробництва. Ознаки об'єднання євреїв у спільну мобілізовану громаду з'являються лише з другої половини XIX століття і пов'язані з політичною діяльністю єврейських активістів. Однак політична активність єврейської спільноти не була позначена єдністю, період її був нетривалим і завершився з приходом до влади більшовиків. Модель національно-персональної автономії, якою могли скористатися євреї в УНР, залишилася на папері. В радянські часи навіть окреме культурне життя єврей-

ства занепадає, будь-які прояви єврейської етно-політичної активності безжально придушуються. Із здобуттям Україною незалежності три чверті з її єврейського населення емігрували, а існуюча громада розколоту на конкуруючі групи.

Деякі меншини в Україні мають компактну територію населення: угорці в Закарпатті, румуни в Буковині. Обидві групи опинилися в складі України проти своєї волі. Їхня історія до 1940 і 1944 років була спільною з історією їхніх історичних батьківщин. В Українській РСР їхня історія як історія сільського населення невеликих територій районного масштабу не вирізнялася подіями громадської і політичної ваги, як і історія будь-яких інших адміністративних одиниць. Невелика чисельність цих спільнот не дозволяє і нині ідентифікувати їх як окремих історичних суб'єктів.

Деякі спільноти, як, приміром, роми, взагалі не мали традиції свого історієписання. Життя інших, наприклад, болгар, було звичайним демографічним і мовно-культурним самовідтворенням. Отже, участь більшості національних меншин в історичних подіях в Україні була персоналізованою, епізодичною і фрагментарною. Відповідно колективна пам'ять українського суспільства, за висновком О. Майбороди, і надалі матиме, як і вся поліетнічна нація, етноядерний характер із включенням історії діяльності найбільш відомих персоналії різної етнічної належності.

ЩАСТЯ ТАМ, ДЕ СВІТЛО

Історія нині нових націй не народжує, однак вона нічого і не викидає на відміну від домогосподарок, що позбавляються старих і знешчаних речей. Вона їх зберігає в особливому вигляді — духовному, як історичну пам'ять. Ми, люди XXI століття, ідентифікуємо самих себе, одночасно ідентифікуємо себе в своїй пам'яті з тією культурою, яка нам дісталася в спадок. Національні проблеми і конфлікти нині більш болючі, бо йдеться про духовний біль, який набагато гостріший, ніж біль тілесний.

Протягом п'яти днів учасники семінару обговорювали в тематичних секціях питання взаємовпливу етнічності та влади, стратегій і механізмів етнополітичного менеджменту, міфологізації політичного простору, метаморфоз історичної правди, етнокультурних викликів та їхню роль у

формуванні колективної пам'яті, конструюванні ідентичності на прикладі зарубіжних країн та Кримського півострова, зокрема, проблеми взаємодії України та Росії в контексті світових тенденцій, міжетнічну ситуацію в Казахстані, релігійні ідентичності і практичні православних і мусульман у Республіці Татарстан, концепції тюрко-ісламського синтезу та ідеалу у зовнішній та внутрішній політиці Туреччини, травму в історичній пам'яті словенського народу та інші.

По території Башкирії проходить географічна межа Європи та Азії. Ідеш іноді по полю і не помічаєш, як переходиш із одного континенту в інший, — сказав у своєму виступі професор, доктор філософських наук із Уфі Валерій Хазієв. Хотілося б, щоб так само непомітно вирішувалися всі наші етнічні проблеми.

У рамках семінару відбулися засідання трьох «круглих столів»: «Православна ідентичність і цивілізаційні моделі сучасного світу», «Засоби масової інформації і сітьові взаємодії в етнографічній сфері» та «Ісламський фактор у трансформації геополітичної ролі Близького Сходу в ході «арабської весни» за участі представників Українсько-арабського центру науково-культурних зв'язків «Аль-Китаб». Науковці вшанували пам'ять видатного вченого, доктора філософських наук, професора Московського державного університету ім. М. Ломоносова Олександра Панаріна. Він народився в 1940 році в м. Горлівці Донецької області. За наукову діяльність удостоєний багатьох державних нагород і премій. На I Міжнародному семінарі, що відбувся в 1997 році у Лівадійському палаці — одному з найбільш яскравих символів минулого, пов'язаного з нашою історією, керував однією із секцій і виступив на пленарному засіданні з доповіддю «Російська політична культура: прогнози на XXI століття».

Недаремно — ні! — промчали чверть віку, — писав Олександр Пушкін. — Не ремствуйте: такий долі закон; крутиться весь світ навколо людини — не все один нерухомий буде він?

Однак усе матеріальне і духовне багатство, нагороджене кожним народом за весь шлях національного буття, залишається в кожному з нас як історична пам'ять, як частина нашої індивідуальної душі, нашого світогляду, нашого «я». І дух народу буде жити доти, доки буде жити хоч один його представник, незалежно де, з ким і коли.

Валентина НАСТІНА

«У РОСІЇ ПІСЛЯ НАВАЛИ БАТІЯ КНЯЗЮВАЛИ НАЩАДКИ ЧИНГІСХАНА...»

Український історик-любитель Володимир Білінський заперечує твердження, що після завоювання у 1238 році ханом Батисем Володимирського, Рязанського та інших російських князівств там залишилася правити династія Рюриковичів.

«Насправді князівські столи у цих містах посіли ханоглани тюркської династії, прямі нащадки Чингісхана. Брат хана Батія, восьмий син хана Джучі Чилаукур після завоювання країни Моксель залишився повновладним господарем краю. Самі росіяни називали його Уковичем. У виданій Новиковим ще у XVIII столітті «Родословній книжці князів і дворян російських по самовірнейших списках» або Бархатній книзі пишеться зокрема:

«В лето 6706 Князь Ширинский Бахмет Усейнов сын пришел из Большой Орды в Мещеру, и Мещеру воевал и засел ее, и в Мещере родился у него сын Беклемиш. И крестился Беклемиш, а во крещении имя ему Князь Михайло, и в Андреево городке поставил храм Преображения Господа...»

Йдеться про Тверське князівство і його князя Михайла. З дня хрещення Беклемиш-Михайло носив титул князя. А це на теренах Золотої Орди означало, що він походив із роду Чингісхана. У Золотій Орді від народження князями-огланами ставали тільки Чингісиди. Князів Рюриковичів або знищили, або вони загинули під час завоюницьких походів Батія».

Білінський стверджує, що наведені ним факти знаходять підтвердження в офіційних російських джерелах. Зокрема, Велика радянська енциклопедія пише, що хан Батий усі завоювані землі розділив між своїми братами.

«Московська історіографія штучно вигадала для себе так звані князів: Ярослава Ярославовича, Олександра Ярославовича, Михайла Ярославовича та їхніх нащадків, які нібито після завоювання Ростово-Суздальської землі Батием залишилися правити в ній. Такого після 1238 року бути не могло. Що цікаво, так звані літописні зводи жодним словом не згадують про завоювання Мещери ханом Бахметом. Виникає парадоксальна ситуація: на теренах «ісконно русскої землі» з'являються хани — нащадки Чингісхана, захоплюють цілі князівства, а московські літописці про них не знають. Тільки наприкінці XVIII століття московська династія Романових визнає: так, подібно було, але досліджувати це питання категорично забороняється».

Білінський стверджує, що майже всі старі кам'яні церкви в Росії були зруйновані й перебудовані наново.

«Річ у тім, що кожен Чингісид, споруджуючи церкву, наносив на її стінах, колонах і банях родову тамгу, яка свідчила про її тюркське, ханське походження. Нова московська династія Романових упродовж XVII століття повністю винищила або перебудувала церкви «старих царів». Це особливо наочно видно на московських кремлівських храмах: Успенському, Архангельському та Благовіщенському, які не стали руйнувати, а веліли «писати церкву наново стінним письмом, а старе — збити».

Юрій СТРИГУН

<http://gazeta.ua>

(Продовження. Поч. у № 22)
 Властиво, вся стаття зводиться не до аналізу повстання «як важливого чинника українського етнонаціо-державотворення», а до намагань збезчестити добре ім'я Павла Михновича Бута. Автор, чи то не будучи впевнений, що там в той час саме творилося (етнос? нація? держава?), чи через презирство до української мови, яка не надає достатньо можливостей, аби розкрити широту його концептуальних думок, використовує ще й інші, подібні цьому дикі неологізми, як-от: магнатерія, коронарі... Народна мудрість каже, що розумну людину видно далеко, а дурня ще далі. Не володіючи матеріалом, не розуміючи добре процесів, що відбувалися на той час на широких теренах від Персії до Швеції, частинною яких були й українські події, не маючи, як про те з усією очевидністю засвідчує його куда стаття, ані найменшого уявлення про дипломатію, військову стратегію та тактику, не маючи досвіду військових операцій, масштабніших за тарганячі бої на своєму робочому столі, автор дозволяє собі безчестити пам'ять того, хто все своє життя намагався здобути незалежність своєму Краю, двічі стояв за свою мрію на варшавському ешафоті, склав, зрештою, там свою голову. І все для того, аби через віки один з духовних нащадків кононовичів-караїмовичів поливав брудом його ім'я?! Сумно, панове... Сумно...

Певно, приміряючись до темних глибин власної душеняти (чи й є вона в такого!), він пише: «...останньою краплею, яка переповнила чашу терпіння, стала активна радикальна позиція П. Бута. Щоб зрозуміти головні мотиви його вчинків, мало бути істориком, а треба ще й добре розумітися на людській психології та дещо знатися в психіатрії».

Це як вам, читачу? Виходить, намагання відстояти волю, здобути Краю незалежність є ознакою психічної нерівноваженості? Дуже актуально для сьогодення, я б сказав...

Після зруйнування Кодака влітку 1635 року, коли шойно збудовану, як вважалося, неприступну фортецю було взято силами, сучасною термінологією сказати б, десанту: 800 запорожців зробили те за одну ніч, всіх учасників тієї справді блискучої операції було жорстоко покарано — різано вуха, носи, та відправлено на каторжні роботи. Співорганізаторів — Івана Михайловича Сулиму та Павла Михновича Бута після тортур було засуджено в Варшаві до страти. Сулиму стратили. Не допомогло ні заступництво самого короля, ні перехід у католицьку віру. Павло Бут від віри не відступився, а страти уник. Чому? Через століття історики губляться в здогадах. Матеріалів і справді небагато, а є ж ще й людський фактор, коли простіше висунути версію, яка взята чи то зі стелі, чи то викопана десь з глибин темної підсвідомості, куди без психіатра краще й справді не заглядати, аніж витрачати дні, тижні, місяці, піднімаючи архіви, аналізувати, зіставляти, на перший погляд, розрізані події, робити з того висновки, міркувати, зрештою. Ті, хто зацікавиться тим питанням, сподіваюсь, невдовзі зможуть прочитати про те в моїй книзі «Павло Михнович Бут, Лицар Зрадженої Волі».

Версія автора «наукової праці» про причини скасування судової постанови щодо Павла Михновича дуже «сильна», бо компілює... висмоктану з пальця версію пана Щербак: «...Варшавські політики вирішили задіяти додатковий козир (на їхню думку — майбутній джокер) — Павла Бута. Ось так цей політичний крок коментує В. Щербак: «...Звільняючи Бута, власті прагнули використати цю впливову особу для придушення козацького руху в Україні. З цією метою навесні 1636 р. його було призначено на королівську службу в Чигиринський полк (очевидно, на посаду сотника). Але все вишло з точністю до навпаки».

Недовченого автора, здається, вражає оте «навпаки». Воно не вкладається у вибудовану ним схему, тож висуваються пояснення того феномена:

«Чому так трапилося? На нашу думку, можливі такі варіанти пояснення дій П. Бута:

1) його польські покровителі спочатку пообіцяли йому цілковиту підтримку в козацьких справах, але коли в них щось пішло не так, Павла кинули напризволяще, тому надалі він діяв на свій страх і розсуд;

2) П. Бут повернувся в Україну тільки з одним, але головним бажанням — підготувати і здійснити всеукраїнське повстання, щоб визволити Батьківщину з лядської неволі і тим самим помститися владі за смерть І. Сулими й побратимів, а разом і за свої власні страждання;

3) Павлюк — не герой України і не мученик за віру, а звичайний авантюрист і кар'єрист, який заради гетьманської булави й особистого самоствердження готовий був пожертвувати життям і спокоєм десятків тисяч людей».

Чи не симптоматично, що у двох з трьох варіантів Павло Бут — як не джокер в руках польських покровителів, то авантюрист та кар'єрист? Але ж навіть у версії, які більш прийнятні для письменника, ніж для титулованого історика, мають бути логічні пояснення. «Джокер» у моїй уяві не є жодним поясненням, більше того, наводить на думку, що автор подібної

Валентин БУТ

НЕ ЗРАДИТИ РІД!

версії — не раз битий шулер.

Третя версія, як на мене, найкраща, бо ж на кожній Канатчиковій дачі відомо, що сеймовий суд безумовно скасовував смертні вироки всім авантюристам і кар'єристам. Чи... ні?

Зі «спокоєм», яким був готовий пожертвувати Павло Бут заради майбутньої булави, ще гірше. Таке враження, що автор колись добряче впав з дуба головою вниз, і те й досі дається взнаки, адже він силкується представити нам перкло, в якому опинилося українство, таким собі Едемським садом.

З варшавськими покровителями, в яких «щось пішло не так», насправді наївно до смішного. Чи можна уявити таке, щоб той, хто доклав справді титанічних зусиль, аби скасувати сеймову постанову (нагадаю — навіть король не зміг добитись того для свого протеже), раптом кинув усе на півдорозі? Падіння з дуба, очевидно, було дуже серйозним. Від цього і логіка страждає. Речі Посполитій насправді не бракувало вірних людей серед реєстрової старшини, і вона не потребувала ще одного ренегата. Більше того, ренегат вже ніколи не сприймався б запорожцями як лідер. Отже, це не про Павла Бута, бо він був і залишався лідером до останнього кроку на своєму другому ешафоті. А все ж Варшава була таки вельми зацікавлена саме в особі Павла Михновича Бута. Більше того, саме з ним вона пов'язувала нові перспективи для Речі Посполитої. І те не мало нічого спільного з придушенням козацького руху. Але щоб осягнути те, треба вивчати історію, а не намагатися «переосмислити» її, порпаючись на смітниках та поливаючи брудом те, що осмислити не вдалося.

Обрізання у просторі і часі дається взнаки й надалі, бо результуються в нерозумінні і незнанні навіть там, де все давно і відомо, і зрозуміло. Але, може, в тому й полягає загадковий принцип історизму та новизна сьогоденних поглядів на нашу історію, аби подібними недолугими недослідженнями недовчених підігріти інтерес українців до своєї історії:

«Чи бачив що геополітичну і геостратегічну перспективу П. Бут, ми не знаємо, але на перших порах він активно поринув у кримські справи. В кінці 1636 р. сформував і, ймовірно (? — **В.Б.**), очолив кількатисячний загін очих козаків та на початку 1637 р. допоміг кримському хану перемогти його суперника — очільника ногайської (буд-зашької) орди Кантеміра».

«Ми не знаємо», «ймовірно»... Ігнорування першоджерел грає з автором злі жарту, бо той тицяється, мов сліпе кошеня на рівній дорозі, переплутавши світ реальності і власних недолугих фантазій:

«На нашу думку, роташія у вищому керівництві Кримського ханства... була великою втрапою для українського козацтва. Проте якщо всі ці події стали наслідком недолугості діяльності П. Бута, який очолював козаків і був союзником Інаета (можливо, Павлюка підкупили посланці Кантеміра, щоб він не втручався у справи кочовиків; ймовірно, Бут особисто вирішив зіграти у свою власну гру з номадами; чи все це було лише випадковим збігом обставин, хто його зна...), тоді ми отримуємо перше свідчення його слабкості як політика, стратега і тактика, що, зрештою, призвело до його безславного кінця».

Цікавий зразок хворої уяви, коли з сивого туману «якщо», «можливо», «ймовірно» та «хто його зна», сконцентрованих лише в одному реченні, можна сформулювати безпечніші висновки про недолугу діяльність Павла Бута, його слабкість як стратега і тактика. Старий Фройд сказав би, що автор подібних заяв має певні психологічні проблеми і його згадка про психіатрію є підтвердженням того на підсвідомому рівні.

Наступний опус просто анекдотичний. Присвятивши аж цілих дві

є позитивним явищем...».

Позитивним те явище могло сприйматися лише ворогами українства, але навіть зазначений поділ козацтва є дуже умовним. Як я те бачу, було запорозьке козацтво, частину якого було взято (напівофіційно) на службу польської корони. Під час воєн реєстр збільшувався до попередньої кількості, випиуючи тих, що були набрані понад звичайне його число. Мова мала вестися не про розкол, а про різне бачення перспектив реєстрівцями, якими польська влада намагалася маніпулювати за допомогою жолду та підкуплення старшини і рештою козацтва.

Сприйняття історичних подій, насправді, є дуже важливим. Не секрет, що поляки й українці, татари й турки мають свій погляд на історичні події. Причини того цілком зрозумілі і жодних додаткових пояснень не потребують. Але ж ось певний писак, який (зовсім не дивно, як на наш час) є титулованим завідувачем якогось там відділу Національного науково-дослідного інституту українознавства і всесвітньої історії, утримуваного, між іншим, моїм коштом та коштом сорока шести мільйонів українців, починає трактувати мою історію якщо не з точки зору іншої нації, то з місця сидіння невмирущої п'ятої колони. Не дивно, що повстання 1637 року, яке в історич-

Брехлива інформація, фальсифікація, збудження звірчої ненависті... Який штиль! Окозький може спокійно спочивати, маючи таких послідовників. А як же щодо доказів? Де вони?

Недоуки недолібнолюбють копіряться в першоджерелах, але ж наш недовчений щедро «упустив» свою статейку принаймні цитатами з Михайла Грушевського. Є там і та, де великий історик пише про універсали великого гетьмана коронного, розіслані старостам і урядникам ще восени з Бару. Конешпольський там прямо наказував:

«...Самовільно показованих підданих в козацьких правах не признавати, коли вони не покораються і від повстання не відстануть, — ловити і до польського війська представляти, а як би їх самих не могли до рук дістати — то карати їх жінок і дітей і доми їх руйнувати, — «бо краще нехай так на тім місці кропива росте, ніж би ті зрадники множилися» (Історія України-Руси М. Грушевського).

Але, видно, права рука автора не знає, що робить ліва, а концептуальні мізки не можуть чи то осмислити, а чи навіть звести до купи кілька простих думок. Та хіба то важливо, коли йдеться про переосмислення історії!

Шойно призначений польним гетьманом Миколай Потоцький дуже ревно виконував той наказ великого гетьмана корони і показав себе справжнім катом, обсадивши дороги палями з колючими козаками. Важко повірити, що він стримував себе і напередодні битви, перебуваючи 12-14 грудня в Корсуні, велика частина козацтва з якого знаходилася на той час у війську повсталих.

То кому ж мені вірити — явно брехливого капеланова, який безсовісно сфальсифікував відомості про чисельний склад польського та козацького військ, про втрати сторін (докази в книзі «Павло Михнович Бут, Лицар Зрадженої Волі»), чи мою пращурів, який в своєму останньому універсалі до лівобережних військ, писаному увечері 15 грудня, напередодні Кумейківської битви повідомляв, «...що по тих містах, тобто Корсунь та інших, — церкви спустошили, дітей, жінок там вистинали...» (Щоденник Окозького, стор. 47)?

Слідом за Окозьким (birds of a feather...) недоук трактує вимушений вихід з бою Павла Бута та Карпа Скидана як акт боягузтва, зради. Куди ж втекли боягузи і зрадники — може, на Січ, до Криму, в московські України? Перший зупинився в Черкасах і до підходу відступаючого козацького табору встиг роздобути ще гармати та переконати, змусити частину лівобережних загонів переправитись на правий берег та підтримати повсталих (не можна уявити, щоб комусь з меншими повноваженнями вдалося те зробити). Другий в цей час займався в Чигирині поповненням запасів пороху, знищених під час бою під Кумейками.

Треба ясно розуміти, що лише нехайне поповнення боезапасу війська, яке в один момент опинилося перед лицем переважаючого ворога майже беззбройним, могло його врятувати. Саме ця пекуча потреба і ніщо інше змусило невеликий загін Бута та Скидана полишити табір.

З'єднавшись, військо відступило до Боровиць, де укріпилося і було знову готове до бою. Лише зрада підкупленої поляками реєстрової старшини (маємо пряме свідчення одного з тодішніх зрадників) призвела до дезорганізації війська, зміщення Павла Бута з гетьманства, капітуляції та видачі очільників повстання до рук Потоцького.

Будучи нікчемою в усьому, окрім «мистецтва» поливання брудом, недолугий автор щиро дивується з того, що «...українські вчені як колись, так і зараз чомусь соромляться називати речі своїми іменами» (*себто поливати брудом гетьмана Павла Бута — В.Б.*). Йому, схоже, навіть не спадає на думку, що це не тому, що вони «соромилися» (чого б це?), а саме тому, що вони — вчені, а отже, добре розуміли ті події.

(Закінчення на 9-й стор.)

Павлюк (Бут) Павло Михнович (рік народження невідомий — 1638) — гетьман нерестрового запорозького козацтва, керівник селянсько-козацького повстання в Україні 1637 р.

ному процесі було нічим іншим, як спробою моїх пращурів вибороти собі волю та незалежність, в цього недовченого як не «ребелія», то «непослух», «заколот», «деструктивні процеси». З того, що поляками після боровицької зради було проголошено амністію козакам (у нашого писака термінологія як не картяра, то зони), оприлюднено величезні шкоди, заподіяні козацтвом Речі Посполитої, читач має робити єдино «правильний» висновок про те, що ті бунтівники-ребелізанти-заколотники були звичайними кримінальними злочинцями.

Не зробивши жодної спроби проаналізувати Щоденник Шимона Окозького, але пройнявшись трепетною довірою до цього панегірика маєстату Речі Посполитої, де, зокрема, йдеться, що заяви козаків про спалення церкви в Корсуні та вбивство дітей є брехливими, це карлувате від історії резюме: «...Щоб зібрати під свої корогви якнайбільше бунтівників і збудити серед своїх прихильників звірчу ненависть до ляхів, козацька старшина не гребувала будь-якою негативною і брехливою інформацією, а при гострій потребі навіть фальсифікувала її на свою користь».

Правду кажуть, що нікчемніші мізки, то безпеліційніші судження. Сидячи по шию в смердючому болоті неучтва і не помічаючи того, як можна сподіватися розгледіти щось інше?

Саме тому цей концептуальний вбогий одним махом засунув усіх тих сором'язливих українських вчених за пояс, мов рукавички, назвавши «речі своїми іменами». Павло Бут у нього і «слабкий політик, стратег, тактик», і «нікчемний полководець», і «недолугий», і «легкодушний», і «брехливий», і «боягуз», і «шантажист», і повстання він підняв зовсім не задля здобуття незалежності, а виключно для того, аби... утриматись на гетьманстві (!). Недоука не змушує замислитись навіть те, що ні козаки не відступили від нього до самої боровицької зради (а воювали вони в жодному разі не за Бутове гетьманство), ні той факт, що головним, найтяжчим пунктом судового звинувачення, пред'явленого Павлу Буту та його старшині, було намагання відірвати Україну від Речі Посполитої.

Брудний потік патологічної злоби, диких звинувачень, нічим не підтверджених алогічних припущень, порівняно з якими марення своєї кобили є просто чарівним фентезі, здавалось, не матиме кінця. Навіть завершальні слова не про заявлену важливість повстання в етнодержавонаціє-що-там-створенні, а про «недолугість» Павла Бута.

За безпідставні звинувачення, за брудні образи і злісні намагання очорнити добре ім'я славного козацького гетьмана, знеславити один з найдавніших козацьких родів, за намагання принизити роль повстання 1637 року, зводячи його аж до пересічних чвар козацької старшини, треба відповідати.

Цією своєю статтею я вимагаю від автора зазначеної антинаукової статті спростування його брудних наклепницьких випадів щодо мого пращура Бута Павла Михновича, спростування бездарних висновків щодо причин повстання 1637 року та його значення. Спростування мають бути опубліковані в найближчому випуску Збірника наукових праць Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії. Крім того, автор має принести свої публічні вибачення в засобах масової інформації перед українським народом за спробу фальсифікації його історії.

Роблячи цими днями огляд ще неопублікованої книги The Devil's Steppchild колеги, письменниці зі Сполучених Штатів Америки Ширли Грейс Келли, звернув увагу на ось таку фразу: «...the past can change and improve the future» (...минуле може змінити і поліпшити майбутнє). Продовжуючи думку Ширли Грейс у контексті цієї статті, я б сказав, що плондрування, фальсифікація нашого минулого, приниження його героїв прямо веде до нікчемного майбутнього, фактично — до його руйнації. Наголошу ще раз, що не всі війни ведуться за допомогою традиційної примітивної зброї...

На щастя, нам нема потреби підмальовувати свою минувшину, аби почуватися впевнено сьогодні. Ми походимо з давнього та славного роду, маємо всі підстави бути гордимися за своїх пращурів. А вже знання того, чий ми нащадки, має результатуватися в нашому ставленні до тих, хто сьогодні плондрує країну, хто замість того, щоб зважитися, врешті, на економічний, культурний прорив, доки це ще є можливим, та приєднатися, зрештою, до успішних країн першого ешелону, натомість, заради своїх нікчемних вигод, здає економічні інтереси країни, знекровлює її економіку, не забуваючи при тому набивати свої бездонні кишені, знищує найголовніший атрибут будь-якої держави — її мову, дозволяє плондрувати наше минуле, корені нашого роду, руйнуючи тим самим мости до майбутнього.

Саме з думкою про майбутнє, якого нема без минулого, писано книгу «Павло Михнович Бут, Лицар Зрадженої Волі» та що статтю.

с. Міжводне
Чорноморський район
АР Крим

ЧИМ ОБЕРНЕТЬСЯ ПЕРЕСЕЛЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ІВАНОВІ СІРКУ?

Хоч минуло чотири століття від дня народження Івана Сірка, та кожна згадка про цю непересічну особистість й досі викликає гострі суперечки. Для одних це взірць справжнього лицаря, якого запорожці п'ятнадцять разів обирали своїм кошовим отаманом, із них вісім разів поспіль. За підрахунками Дмитра Яворницького, Сірко без жодної поразки здобув у боротьбі з турками і кримськими татарами 55 перемог.

Та літопис його життя — це карколомна одиссея, в хитросплетіннях якої плуталися історики всіх часів. А вже він діяв у період Руїни, поділу України на Лівобережну й Правобережну. Козацька старшина, що вела невинну боротьбу за владу, боялася його впливу, як вогню. Та й ударів від непокороного кошового отамана вона зазнавала чимало. Поквиталися з ним навесні 1672 року, коли за намовлянням Івана Самойловича Івана Сірка було закуто в кайдани і як «державного злочинця» запроторено до Сибіру, в Тобольськ. Та коли взимку того ж року на Україну посунули 300-тисячна армія турецького султана та кримська орда, посольство запорожців умовило царя повернути «бусурманів гонителя» на Січ. І Сірко з честю виправдав довіру своїх бойових побратимів, одразу ж пройшовши разом із ними увесь Крим.

Але й нині дехто звинувачує його у прислужництві російському цареві. Між тим сам Іван Сірко керувався своїм незмінним правилом: «Нужда долає закон». Для досягнення перемоги над загарбниками, заради інтересів українського народу він укладав угоди з різними ворогуючими сторонами. Кошовий отаман, якого запорожці називали «батьком», заявляв: «Бог свідок мені, що я ніколи не ходив в Україну з тим, щоб руйнувати мою Батьківщину; не хвалючись, правду говорю, що всі мої прагнення й намагання спрямовані на те, щоб робити шкоду нашим ворогам, бусурманам». Ще за життя друзі й вороги схилили голови перед його мудрістю й талантом полководця, а народ зберіг його образ у численних переказах, думах та легендах.

Переповідаю це для того, щоб менше було нових спроб спалювати ім'я справжнього народного героя, яким усі маємо пишатися і гідно вшановувати. А приводом до цієї розмови стало несподіване для багатьох рішення сесії міськради Мерефи, яка вважається батьківщиною Івана Сірка, перенести встановлений йому там двадцять років тому пам'ятник на нове місце.

Сотник українського козацтва Василь Піщаний біля пам'ятної дошки на честь Івана Сірка

Мої земляки-мереф'яни добре пам'ятають, скільки довелося витримати цьому погруддю. Ще навесні 1978 року з ініціатииви Костя Романова група небаждужих жителів міста створила раду краєзнавчого музею й розпочала збір матеріалів про Івана Сірка. Тоді ж уперше порушили питання про відкриття йому пам'ятника. Через два роки міськрада таки прийняла відповідне рішення, але для реалізації задуму нічого не зробила. Тож довелося Костю та його однодумцям стояти з плакатами на базарах у Харкові, Запоріжжі, Мерефі, збираючи пожертви. Зібраних ними 1500 крб. вистачило на виготовлення чавунної скульптури Івана Сірка й доставки її у рідне місто. Це точна копія погруддя, виконаного нікопольським скульптором Валентином Шкондою для могили кошового у селі Капулівці (нині Нікопольський район Дніпропетровської області).

Але у 80-ті роки минулого століття, в розпал боротьби «з українським буржуазним націоналізмом», влада й чути не хотіла про вшанування Івана Сірка. Тож скульптура більш як десять літ зберігалася на обійсті Костя Романова. Показував тоді він і мені це погруддя, яке тримав у дров'яному сараї. Вклонитися Іванові Сіркові сюди приїздили відомі літератори, історики, краєзнавці. З настанням перестройки, після численних публікацій у ЗМІ, коли у справу втрутилися голова Українського фонду культури Борис Олійник та академік Петро Тронько, крига нібито скресла. У травні 1988 року Харківський облвиконком змушений був прийняти рішення про встановлення у Мерефі пам'ятного знаку кошовому отаману Запорозької Січі Івану Сірку.

Та знов процес загальмували чиновники. Поважна комісія, недовго думаючи, винесла вирок: витвір малохудожній і невизначений, робота непрофесійна, є певні анатомічні вади, і взагалі він недовговічний (чавун завтовшки 6-7 см). Тож у бюрократичній тяганині справа знов загрузла на довгих п'ять літ. Лише на третьому році Незалежності, 30 травня 1993 року, пам'ятник урочисто відкрили. Погруддя не було навіть потреби ховати за завісою, бо мереф'яни його вже на той час добре знали — лише перерізали жовто-синю стрічку. За влучним висловлюванням Костя Романова, це була 56 перемога Івана Сірка.

І ось на тобі! Мерія напередодні двадцятиріччя встановлення пам'ятника ошелешила всіх звісткою, що Івана Сірка буде «переселено». Голова громадського об'єднання «Наш дім — Мерефа» Тетяна Селезньова вже публічно заявила, що натомість слід було б облагородити територію навколо монумента і влаштувати тут народне козацьке свято на честь його двадцятиріччя. Рішення міськради вона назвала плювком в обличчя громадськості та Івану Сірку. Поки що люди не дозволили владі здійснити свій намір, але керівництво міста впевнене, що під приводом реконструкції майдану воно незабаром утілить у життя своє рішення. Побувавши у травні у своїй рідній Мерефі, я переконався, що більшість земляків виступають проти такого наміру. Особливо рішуче протестує сотник українського козацтва й сподвижник Костя Романова Василь Піщаний. На його думку, наскрізь корумпована влада вже намірилася продати людне місце біля центральної площі під якийсь новий торговельний центр.

Ні пан Василь, ні інші містяни уявлення не мають, куди саме буде перенесено пам'ятник. Є чутка, що в якийсь сквер. Пішли ми з ним у крихітний зелений трикутник обабіч траси Москва-Сімферополь, яка перетинає Мерефу, ділячи її навпіл. Там сотник козацтва показав мені невеличку гранітну пам'ятну дошку на честь Івана Сірка, яку козаки встановили за два роки до відкриття пам'ятника. Для самого ж пам'ятника тут місця не викроїш, бо майже весь скверик зайнятий монументом на честь воїнів-визволителів і полеглих у війні.

Тож мені нічого не залишалося, як з'ясу-

Квіти кошовому отаману від його земляка Сергія Горлиціва

вати все у міськраді. Секретар Тетяна Дерченко досить докладно розповіла про плани реконструкції центральної частини міста. Нині йому вкрай бракує пристойної зали для одружень... Тож є намір придбувати до кінотеатру «Супутник», на місці, де нині височіє пам'ятник Іванові Сіркові, велику двоповерхову споруду. А сам пам'ятник планується встановити в зеленій зоні з протилежного боку кінотеатру. Для цього доведеться ліквідувати звідти кілька магазинів та яток. За ескізним проектом, Івана Сірка «переселять» не вглиб цієї зеленої оази до смердючих вуличних туалетів, як подекують деякі мереф'яни, а поставлять на передньому плані, щоб усі проїжджі трасою з обох боків могли його бачити. До того ж погруддя піднімуть на більш ошатний і високий постамент. За підрахунками пані Тетяни, на виготовлення проекту знадобиться не один місяць. Після цього він буде винесений на громадське обговорення. Якщо навіть місцева громада схвалить такий задум, то ще чимало часу потрібно буде на отримання всіляких узгоджень і дозволів у багатьох інстанціях.

Як бачимо, рішення про перенесення пам'ятника Іванові Сіркові досить вмотивоване. Та й сам він стане більш величним і відкритим для огляду. Можливо, коли б міськрада краще інформувала про свої плани містян, не було б стільки домислів про наругу над пам'яттю кошового отамана. Про це я прямо сказав міському голові Веніаміну Сітову. Від нього ж почув клятвене запевнення, що міськрада має намір возвеличити Івана Сірка, встановивши поруч із оновленим пам'ятником ще й стели, що розповідатимуть і про його ратні подвиги, і про родину, яка жила в Мерефі, і про те, як місто шанує його пам'ять. За словами мера, ні про який магазин на місці нинішнього пам'ятника й мови не може бути, бо воно призначене для вкрай потрібного всім сучасного культурного центру.

Зі свого боку я запевнив мера, що громадськість і журналісти триматимуть цю справу під своїм неусипним і вимогливим контролем. Пам'ятник Іванові Сірку в Мерефі вже досить настраждався, і тепер він і сам заслуговує на належну шану.

Сергій ГОРИЦІВ

Фото автора

АРХЕОЛОГИ ШУКАЮТЬ МОГИЛУ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Українські та польські археологи поставили за мету розшукати могилу великого князя Данила Галицького. Археологічні роботи проекту, який називається «Пошук та ідентифікація собору Успіння Богородиці, побудованого Данилом Галицьким у місті Холм», планується розпочати найближчим часом.

Дослідження проводитимуться протягом 2013-2017 років. Від української сторони у них візьмуть участь 10 фахівців. Серед них, за словами керівника експедиції з української сторони професора Миколи Бевза, археологи, архітектори, історики архітектури, антрополог і фахівець з консервації.

Про початок досліджень у соборі міста Холм, де згідно з древніми писемними свідченнями знаходиться усипальня великого князя Данила Галицького, домовилися Фонд Порошенка та Інститут археології Польської академії наук.

Дослідження проводитимуться у трьох місцях: всередині собору, на прилеглій до нього місцевості та на території церковного цвинтаря, де були знайдені підземні тунелі. Перші результати археологічних досліджень буде представлено до 750-річчя з дня поховання Данила Галицького, ця дата відзначатиметься 2014 року.

З ВИДОМ НА ЖЕНЕВСЬКЕ ОЗЕРО

РОЗТАШОВАНІ ОДНІ З НАЙКРАЩИХ У СВІТІ МЕДИЧНИХ КЛІНІК

Красиве це озеро в обрамленні гір, зелених пасовищ, сучасних автомагістралей, невеличких, наче намальованих міст, насильяних, мов коштовні намистини, на берегову лінію, що в'ється навколо водного плеса.

І вся ця європейська країна красива, як казка, а її реальне життя є взірцем для багатьох у світі. Хоча вона багато в чому не схожа на своїх сусідів ні історією, ні сьогоднішнім.

Історія розповідає, що 1291 року три кантони — Урі, Унтервальден та Швіц — домовилися гуртом відбивати напади ворогів... У них це вийшло, і тому до них пристали інші кантони. А потім не захотіли відходити: німецькі — до Німеччини, французькі — до Франції, італійські — до Італії. Так і залишились: кожен зі своєю мовою, традиціями, звичками, стали швейцарцями, послуговуючись у своїй державі аж чотирма мовами (четверта — ретороманська — її ще називають мовою давніх римлян, нею розмовляють, пишуть, навчаються в гірському кантоні Граубюнден).

Самі швейцарці називають свою країну країною парадоксів: здавалось би, стара європейська демократія, однак швейцарські жінки одержали право голосу на загальнонаціональних виборах лише 1971 року, і то не у всіх кантонах. А сама Швейцарія стала членом ООН тільки 2002 року.

Країна «вічного нейтралітету», але на душу населення припадає зброї більше, ніж в будь-якій іншій країні Європи. Чоловіки в швейцарській армії служать п'ять місяців (та ще проходять перепідготовку по три тижні щороку), зате все життя тримають вдома зброю та обмундирування.

Кажуть, що швейцарську армію можна мобілізувати за 48 годин. Але навіщо? На цій території двісті років не було воєнних дій. І «випадкова» зброя у них, слава Богу, не стріляє.

А ще ця країна викликає захоплення тим, що в ній кожного року... новий президент! І ніхто його не обирає — принаймні в нашому розумінні. Настає Новий рік, і один президент здає пост, а другий його приймає. В країні обирають парламент, а він призначає членів уряду. Керівників департаментів, а в нашому розумінні міністрів, усього 7. А вже міністри по чергово стають президентами (до речі, продовжуючи виконувати свої міністерські функції). І ніхто не виходить на вулиці, не бунтує, прапорами не махає, не пропонує гречку або сто гривень, аби за нього проголосували.

Таке враження, що швейцарців

політика взагалі не цікавить. Не впевнена, що вони достеменно знають, хто в них нині править країною. Бо від того нічого не змінюється. І взагалі час тут рухається, як швейцарський годинник, — точно, чітко й розмірено. І банки швейцарські такі ж надійні, як і сто років тому.

А якщо вам на рахунок швейцарського банку покласти нічого і на пристойний швейцарський годинник не вистачає, то принаймні ви завжди можете скуштувати швейцарський шоколад чи швейцарський сир. Усе це — атрибутика життя, за якою що країну знають і шанують у світі.

А ще у переліку суто швейцарського — а отже надійного і досконалого — перебуває така життєво важлива для людини сфера, як медицина. І про це хочеться розповісти

Вид згори на Женевське озеро і місто Вевей

Шильонський замок, оспіваний лордом Байроном

окремо. Тим більше, що нещодавно на запрошення однієї з найкращих у Швейцарії мережі приватних клінік Женольє Марина Вербицька пояснює це так: є багатовікова традиція. (Історія свідчить, що перший медичний факультет було відкрито в Базелі ще 1460 року. Понад півтисячі років — непоганий час для вдосконалення та професіоналізму). Є увага суспільства і підтримка влади: щороку з бюджету на потреби медичної галузі надається 11,6% ВВП. (За цим показником Швейцарія посідає друге місце у світі після США). І є ефективна система освіти та жорсткий контроль за якістю медичних послуг.

ГОЛОВНЕ ДЛЯ ЛІКАРЯ — РЕНОМЕ

Зараз чимало вихідців із колишнього Союзу приїжджають до Швейцарії на обстеження, уточнення діагностики і лікування. Зрозуміло, що приїжджають ті, хто має гроші. І зрозуміло, що вони не з тих, хто викидає їх на вітер.

За оцінкою Всесвітньої організації охорони здоров'я, медична галузь Швейцарії — одна з найкра-

щих та найефективніших у світі. Директор із маркетингу мережі медичних клінік Женольє Марина Вербицька пояснює це так: є багатовікова традиція. (Історія свідчить, що перший медичний факультет було відкрито в Базелі ще 1460 року. Понад півтисячі років — непоганий час для вдосконалення та професіоналізму). Є увага суспільства і підтримка влади: щороку з бюджету на потреби медичної галузі надається 11,6% ВВП. (За цим показником Швейцарія посідає друге місце у світі після США). І є ефективна система освіти та жорсткий контроль за якістю медичних послуг.

У Швейцарії всі навчаються довго. Із школи учні виходять у 20 років. А щоб стати лікарем, треба ще 13 років навчатися у виші. Не кожному до снаги пройти такий марафон. Але той, хто залишається, зазвичай стає гарним лікарем.

Щодо контролю за якістю медичних послуг, то його, крім Федерального офісу охорони здоров'я (міністерство), здійснює Швейцарська асоціація лікарів, яка діє з 1843 року і об'єднує понад 90% фахівців. Цікавлять її не тільки скарги на лікарів (хоча це — теж), а й те, як підвищують вони свою кваліфікацію, чи беруть участь у медичних конференціях, чи повідомляють про свої дослідження... Про кожного лікаря можна прочитати на сайті агентства: і про його здобутки, і фахову біографію. Найголовніше для лікаря — реноме, це його авторитет, пацієнти і заробіток.

Можливо, тому швей-

царські медики стали провідними фахівцями у світі з лікування багатьох тяжких захворювань. Саме тут виконано першу в світі операцію з аорто-коронарного шунтування, тут розроблено новітній комплекс препаратів для лікування гепатитів. Саме у Швейцарії з'явилася перша дитина «з пробірки». Відомі успіхи швейцарців у лікуванні СНІДу: в усьому світі інкубаційний період переростання ВІЛ у СНІД займає 5-6 років, а в Швейцарії — 20...

Але найбільше вражає те, що у суперклініках країни мають змогу обстежуватись і лікуватись усі її громадяни, незалежно від статків. А все тому, що ще 1949 року у Швейцарії запроваджено страхову медицину. За цей час була можливість її перевірити і вдосконалити. На свій медичний поліс кожен швейцарець щомісяця відраховує 15% від зарплати. В середньому це 200-300 франків.

Медичне страхування — обов'язкове для кожного, а страховий поліс відкриває двері будь-якої клініки — державної чи приватної. Власне, в Швейцарії не дуже й розділяють поняття «державний» та «приватний». Близько 60% пацієнтів обслуговують державні клініки, а 40% — звертаються до приватних.

Швейцарську систему варто вивчати хоча б тому, що вона справді дає змогу своїм громадянам одержувати висококваліфіковану медичну допомогу. І варто звернути увагу на неї як на перспективу, до якої ми намагаємось йти, але робимо це дуже несміливо і неефективно.

«ЧЕК-АП» ЗА ОДИН ДЕНЬ

До мережі Женольє входить 12 медичних закладів, що розміщені в різних кантонах Швейцарії. Третина з них перебуває тут, на березі Женевського озера. Рекламний буклет розповідає, що в клініках можна одночасно розмістити 800 пацієнтів, тут працює близько тисячі дипломованих лікарів, дві тисячі інших співробітників, а за рік робиться 30 тисяч хірургічних операцій.

...Між Женевою та Лозанною, ближче до зелених луків, де пахнуть «лілові корівки», до полів, до природи, але з видом і на саме озеро, і на Альпи (а в гарну погоду можна навіть побачити верхівку Монблану на французькій стороні), розташована головна клінічна мережа Женольє — з однойменною назвою. Клінічна комплексна, важко сказати, з точки зору медицини, чим вона тільки не займається. Тут і онкологія, і загальна хірургія, і гінекологія, урологія, гастроентерологія, ортопедія, внутрішні хвороби, і пластична та

естетична хірургія...

Пацієнт, який прибуває на обстеження чи лікування, спочатку потрапляє не в клініку, а... в санаторій. Чудові готельні номери з вишуканою обстановкою, усім необхідним, включаючи чай-каву і можливість їх пити на балконі, спостерегаючи чудові краєвиди. Це так звана резиденція, поєднана з лікувальним корпусом критим переходом. Адаже не обов'язково лягати в клініку, щоб, скажімо, пройти «чек-ап», тобто повне діагностичне обстеження організму: ультразвукове, рентгенологічне, ехографію внутрішніх органів, розгорнутий аналіз крові (експрес-лабораторія за хвилину дасть показники крові за 56 параметрами), провести інші, більш поглиблені дослідження. І якщо не виникає якихось проблем, пацієнт може пробити в клініці всього один день. І поїхати додому. Тоді обстеження йому коштують 1000 швейцарських франків (франк — це більше від долара, але менше від євро). Плюс гонорар лікаря.

Але проблеми інколи таки виникають, і саме тоді, коли їх не чекаєш. Координатор клініки Анна Балі, іспанка, яка добре знає російську, оскільки її бабуся, котра свого часу вийшла заміж за іспанця, «просто-таки примушувала читати Толстого та Достоевського», розповіла «свіжий» випадок, коли один відомий кінорежисер, почувши про діагностику за один день, вирішив скористатися випадком. А в пацієнта було знайдено рак печінки. Добре, що на ранній стадії, добре, що так сталося, довелося зробити операцію, і через кілька днів режисер здоровим поїхав додому.

Лікар П'єр-Олів'є Проклон, який працює у Центрі діагностики, жартує, що він любить направляти на «чек-ап» людей, які ні на що не скаржаться. «Тому, що у них там все одно щось знайдуть?» — перепитую. — «Суть не в тому, щоб «вихопити» проблему сьогодні, — відповідає, — головне — застерегти від її появи «потім». Адаже перші ознаки старіння організму з'являються вже після 30-ти років, а в 35 фіксуються зміни, які можуть стати проблемними в майбутньому. Навіть якщо людина «практично здорова»...

Клініка гордиться своїм всесвітньо відомим центром з попередження старіння під керівництвом професора Жака Пруста. Тут пацієнту допомагають скласти повну картину стану його біологічного здоров'я, визначити фактори старіння і попередити подальший розвиток хвороб чи якихось порушень, що викликають негативні зміни в організмі. «Засобів Макропулоса ніхто не придумав, — каже Марина, — але, знаючи загрози, можна уповільнити процеси старіння».

Клініка «Вальмонт»

Добре знати наперед, де варто «підстелити соломку». Але будь-яка лікарня — це все-таки рятувальний орган, і приходять сюди переважно люди хворі або дуже хворі. Одна із спеціалізацій клініки Женольє — діагностика та лікування новоутворень: як доброякісних, так і злоякісних. Головна мета, як завжди, — попередження та рання діагностика, однак, якщо ні з тим, ні з іншим не встигли, в «Бій» ідуть найсучасніші методи лікування: радіологічні, хіміотерапевтичні, гормональні, хірургічні тощо. Недавно серед спеціалізацій клініки значиться і онкологія, і радіоонкологія та ядерна медицина, і Інститут радіології. Недавно споруджено новий операційний блок на 1300 квадратних метрів, його поділено на 5 операційних залів, обладнаних усім найновішим, що тільки є в медичній техніці, включаючи цифрові технології, автоматизовані системи, можливості телемедицини...

Одним з найновіших методів лікування раку молочної залози стала система інтраопераційної радіотерапії (ИОРТ). При ній шеститижневу хіміотерапію, яку так важко переносять жінки після операції, замінюють одним-єдиним сеансом безпосередньо під час операції. Невеличкий лінійний прискорювач, що знаходиться тут же, в операційній, впродовж кількох хвилин опромінює місце резекції спеціальним пучком електронів. І все. Така процедура не тільки ефективна, а й заощадує чималі кошти пацієнту.

«Цікаво, що приватним лікарям, які тут працюють, клініка нічого не платить, — уточнює Марина. — Навпаки, це вони платять за оренду приміщення, за користування найновішою технікою. А лікарі одержують гонорар за свій професіоналізм, тому втратити репутацію для них дуже страшно».

ІМ ЧАСТО ВДАЄТЬСЯ НЕМОЖЛИВЕ

Місто Вевей — колись давнє поселення на шляху із Риму до Британії — у XIX столітті стає улюбленим місцем відпочинку для європейської знаті. Тут писав Жан-Жак Руссо і лорд Байрон. Тут Микола Гоголь працював над «Мертвими душами». У XX столітті тут жили і тут померли Чарлі Чаплін, англійський письменник Грем Грін і лауреат Нобелівської премії польський письменник Генрик Сенкевич. Вздовж набережної Женевського озера — галерея знаменитостей, які залишили свій слід у Вевей. Між пам'ятниками румунському поету Міхаю Емінеску і Чарлі Чапліну — пам'ятник Миколі Гоголю, надпис французькою та українською мовами. Кажучи сьогоденним сленгом, такі «вставляє» і підносить національний дух. Я не глянула із тильного боку, але той, хто здогадався це зробити, сказав, що там є надпис: подарунок від сім'ї Порошенків...

П'ятнадцять кілометрів красивою набережною, засадженою деревами та квітами, і ви вже в іншому

культурному центрі Швейцарської рив'єри, невеликому місті Монтр'є, яке також у XIX столітті перетворилося на культурний, туристський та курортно-санаторний центр. Тут жив і помер російський письменник Володимир Набоков. Тут відпочивали композитори Петро Чайковський та Ігор Стравінський, на честь останнього в Монтр'є названо прекрасний концертний зал. Нині місто знамените ще й джазовим фестивалем, який відбувається тут вже 45 років. А ще, буваючи в Швейцарії, сюди прагнуть потрапити фанати улюбленої не одним поколінням прихильників рок-групи Queen. Майже 15 років їй належала студія звукозапису у Монтр'є, де було записано чимало хітів — і їхніх, і Роллінг Стоунз, Кріса Рі, Девіда Боуї. Вдячні швейцарці спорудили на березі Женевського озера пам'ятник солісту Queen Фредді Мерк'юрі.

Названі імена — тільки частинка представників світової культури, багато хто з яких не тільки відпочивав, а й лікувався у санаторіях Монтр'є. А перший санаторій Швейцарії — це нинішня клініка Вальмонт-Женольє. За свою сторічну історію вона мала честь приймати коронованих осіб, політиків, письменників, художників і артистів.

Заснував її 1905 року доктор Генрі-Август Відмер, новатор у галузі

клініки Баб Сікле на терасі, де обідають пацієнти: чимало з них на колясках, дехто на милицях. Однак вигляд у них — зовсім не хворих, а місце, де вони перебувають, — не їдальня, а фешенебельний ресторан, «інтер'єром» якого слугують охристі зелені відтинки гір та води Женевського озера. Директор розповідає, що в довгій історії клініки був період, коли тут лікували проблеми кишково-шлункового тракту, потім тут була перша у Швейцарії клініка естетичної хірургії. Нині клініка — реабілітаційна і займається ортопедичним та неврологічним відновленням. Два головних лікарів у клініці, два світила: ортопед — доктор медичних наук Даніель Уебіляр та невролог — професор Жюльєн Богуславський, один з найкращих у світі фахівців із лікування хвороби Паркінсона, інсультів, розсіяного склерозу, епілепсії, мігрені, черепно-мозкових травм, спеціаліст по «пам'яті», психічних розладах мозку і взагалі будь-яких розладів центральної та периферичної нервових систем.

До нього на консультацію приїжджають з усіх кінців світу. Для нас важливо ще й те, що професор Богуславський — потомок, уже, шоправда, не в першому «коліні», вихідців з України. На жаль, зустрітися ми з ним не змогли: пан професор був на той час на візді.

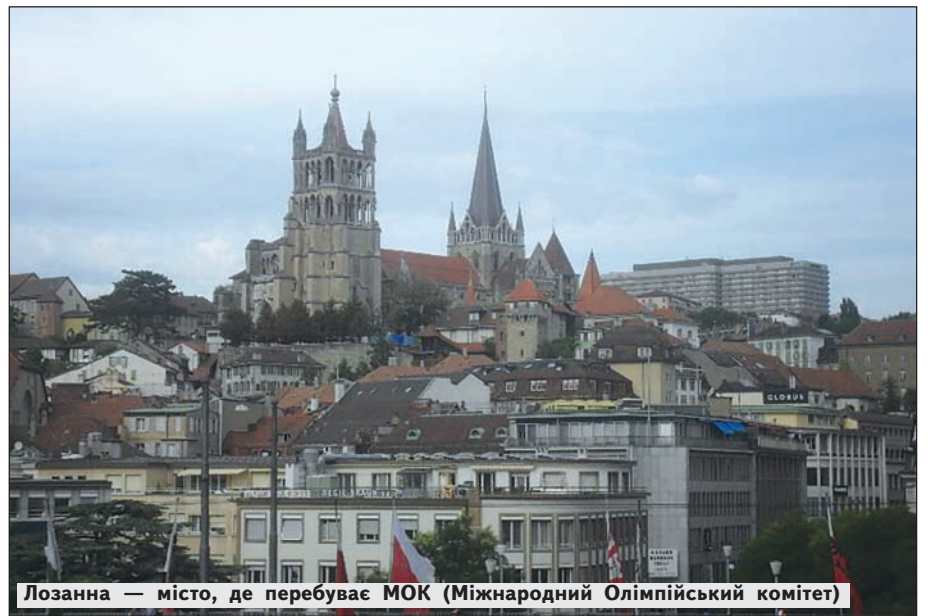
Зате обійшли численні тренувальні зали, які допомагають відновити опорно-руховий апарат, рухливість суглобів, зміцнити мускулатуру. Для цього існують зали фізіотерапії, ерготерапії, терапевтичний критий басейн з підігрівом, кілька залів для масажу. Лікувальна фізкультура тут суто індивідуальна і проводиться з особистим тренером.

Постопераційна реабілітація не менш потрібна і для тих, хто переніс операцію на серці, судинах, хто пережив інфаркт чи інсульт. З неврологічними хворими працює команда нейроріологів, психотерапевтів, лікарів трудової терапії, спортивних тренерів і дієтологів. Ми побачили майстерні для постінсультних хворих, де їх навчають знову користуватися всім тим, що необхідно для повернення до нормального життя.

«До нас нерідко приїжджають люди з прекрасно зробленими операціями, але майже втраченими для відновлення колишнього обсягу функцій, — бідається Марина Вербицька, — але нашим лікарям часто вдається просто неможливе».

ЛЮДСТВО... З ПРОБІРКИ

...Клініку Моншуазі в Лозанні досі називають жіночою. Професор Р. Л. Роша заснував її 1932 року як пологовий будинок для можливих. (Клініка ця — в центрі міста, і доїхали ми до неї на метро, тільки метро це їздить без водіїв: повністю на автоматиці. Отаке воно — єдине

Лозанна — місто, де перебуває МОК (Міжнародний Олімпійський комітет)

в Швейцарії метро).

Саме в цій клініці з'явилася перша в світі дитина із пробірки. І нині «дитяча програма» Моншуазі успішно діє. Однак з того часу спеціалізація закладу значно розширилася, і тепер клініка займається не тільки гінекологією, а й ортопедією, офтальмологією, урологією, захворюваннями ЛОР-органів, пластичною та реконструктивною хірургією, навіть спортивним відновленням... Нам розповіли, що час від часу тут відновлюється після сезону хокейних баталій збірна Росії (можливо, й наші «соколи» та «донбасці» грали б краще, аби у них була така можливість?). Швейцарська волейбольна збірна теж звертається туди за допомогою. Ортопедія в цій клініці має великі набутки в лікуванні та заміні колінних та тазостегнових суглобів, саме тут їх навчилися «виросувати», використовуючи біологічний матеріал пацієнта.

Те, що в клініці Моншуазі активно присутня спортивна тематика, — не дивно. Адже Лозанна — столиця Олімпійського руху: тут знаходиться штаб-квартира Міжнародного Олімпійського комітету і Олімпійський музей, Міжнародний спортивний арбітражний суд, європейське представництво Всесвітнього антидопінгового агентства, ще двадцять міжнародних спортивних федерацій.

...Дитині «з пробірки», яка першою в світі народилася в цій клініці, уже виповнилося 28 років. Лікар Бернар Дізерен — фахівець із репродуктивної медицини, він же гінеколог-ендокринолог і хірург — розповідає, що недавно бачився з «першачком», усе в нього в житті гаразд. А ще у хлопця є брат, який теж народився з пробірки. Доктор Бернар задумався, відповідаючи на запитання, скільком дітям він особисто став медичним «батьком»? Каже, що рахунок сягнув тризначного числа.

Але дедалі більше клініка займається «складною гінекологією». Доктор Бернар давав інтерв'ю, тільки повернувшись із операції, видно було, що він надзвичайно втомлений. Сказав, що оперував злоякісну пухлину, уже задавнену, але вважає, що прогноз — оптимістичний.

Лікарі, які працюють в клініці Моншуазі, своїми успіхами завдячують співпраці з університетською клінікою в Лозанні. Здавалося б, недавно в операційну залу при-

йшов лазер, тепер завдяки телеметрії лапароскопічна операція стала більш точною і надійною. Подекуди достатньо зробити розріз в один сантиметр, щоб провести найскладнішу операцію на внутрішніх органах.

Одна з нових і прогресивних технологій, що використовуються у клініці, — лікування фіброми матки з допомогою фокусованих ультразвукових хвиль високої інтенсивності. Ультразвукові частоти просто-таки «випалюють» окремі перероджені клітини, не зачіпаючи здорові. А відбувається операція під контролем МРТ, що дає змогу постійно спостерігати за процесом і вносити необхідні корективи.

СТВОРИТИ Б У СЕБЕ ШВЕЙЦАРІЮ...

Чи можна поїхати лікуватися до швейцарської клініки? Можна. Туди дорогу протоптали, мабуть, не десятки, а сотні наших громадян. Коли ми були в клініці Женольє, якраз заїхала на лікування українська пара. І не з першого ешелону політиків чи бізнесменів. Отже, не тільки олігархам, а й бізнесменам середньої руки це під силу зробити. Кажуть, не буває тижня, щоб хтось з України не приїхав діагностуватись чи лікуватися. Справді, якщо в такій клініці, не дай Бог, робити операцію, на це потрібні десятки тисяч швейцарських франків. Але є процедури менш затратні, і буває, що людина роками лікується незрозуміло від чого і кінець кінцем витрачає в Україні не менші гроші, але безрезультатно. Тоді, можливо, швидше і дешевше — Швейцарія.

Але, вочевидь, важливо зараз поговорити про інше. В Україні теж є прекрасні клініки. Є чудові фахівці. Он до Іллі Ємця в медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії теж з багатьох країн приїжджають... Є в нас і імениті фахівці старої школи, їхні учні. Ці клініки і нині мають високий авторитет і з мінімальними можливостями роблять просто-таки чудодійні речі. Є в нас «медичні острови» високого професіоналізму і величезного досвіду. Але немає загального рівня системи, нема фінансових можливостей. Швейцарія показує, як це може бути. Ти бачиш перспективу і розумієш, що вона далека.

Але якщо до неї не йти, то вона нестане ніколи.

Лариса ОСТРОЛУЦЬКА

Київ — Лозанна — Вевей — Монтр'є — Женева — Київ

Пам'ятник Миколі Гоголю у Вевей

лікування психічних захворювань. Він здобув освіту в багатьох університетах Європи, у Лозанні заклав основи університетської поліклініки, а потім задумав збудувати клініку Вальмонт на схилах гір. Крайшого місця знайти було б важко. З будь-якого місця відкривається вражаючий вид — що на Женевське озеро, що на Альпи.

Тема нервових розладів — особливо людей «тонкої структури» — художників, поетів, музикантів завжди актуальна: що тепер, що на початку минулого століття. Тож у клініці Вальмонт побували імпресіоністи Дега, Моне, Ренуар, Сезанн, тут лікувалися Рільке, Набоков, Чарлі Чаплін, Коко Шанель, Ельза Тріоле. Перелік можна продовжувати.

Ми розмовляємо з директором

Корова «спостерігає» за життям у Женеві

ПРО АВТОРА. Лариса Остролюцька народилася у селі Росошани Кельменецького району Чернівецької області. Закінчила факультет журналістики Львівського державного університету ім. І. Франка.

Під час навчання працювала в районній газеті «Надністрянська правда», університетській «За радянську науку», додатку до «Молоді України» — «Студентський гарт». Після закінчення університету «освоювала» середньоазіатські простори, працюючи у газетах «Советская Каракалпакія», «Комсомолец Узбекистана».

Повернувшись в Україну, була кореспондентом, завідувачем відділу газети «Молодь України», такий же шлях пройшла в газеті «Радянська Україна». Відтак брала активну участь у створенні газети «Україна молода», в якій обіймала посаду заступника головного редактора та виконуючого обов'язки головного редактора. Була власним кореспондентом в Україні газет «СНГ — общий рынок», «Общая газета» (Росія), заступником головного редактора газети «Демократична Україна» та журналу «Жінка».

Майже десять років працювала першим заступником, заступником керівника прес-служби Кабінету Міністрів України.

Член Спілки журналістів України, заслужений журналіст України. Лауреат премії Спілки журналістів України «Золоте перо».

Її перу належать книги «В серце было мое» та «Трудовий гарт молоді».

Нещодавно у видавництві «Доля» у Сімферополі вийшла книжка вибраних віршів «Волошка з вінка» Максима Богдановича у перекладах Данила Кононенка. Цю невеличку за обсягом збірку перекладів з білоруської поета Максима Богдановича складають переважно твори (за винятком кількох), що увійшли до його книжки «Вянок», котра побачила світ сто років тому (1913 р.). Це — єдине прижиттєве видання поета, який залишив земний світ дуже молодим — у неповні 26 років. Його вірші пронизані великою любов'ю до свого рідного краю, народу, вірою в те, що він, білоруський народ, дочекається «золотистого, світлого дня». Окрасою збірки є пейзажна, філософська та інтимна лірика. Видання присвячене 100-річчю від дня виходу в світ книги віршів «Вянок» Максима Богдановича.

ВІД ПЕРЕКЛАДАЧА

Вірші білоруського поета Максима Богдановича не раз приходили до читача українською мовою. Багато хороших і різних поетів, кожен по-своєму, намагався увійти в поетичний світ цього чудового творця білоруської поезії, який, на жаль, дуже рано — в неповних 26 років після тяжкої хвороби відійшов за вічну межу, залишивши своїм нащадкам одне-єдине прижиттєве видання своїх віршів — збірку «Вянок».

У 1981 році Мінське видавництво «Маста-

цкая література» здійснило факсимільне перевидання «Вянка», аби сучасний читач мав змогу начеб знов отримати «з друкарні Мартина Кухти» ту саму скромну і таку чудову книжку молодого поета, книжку, котра після виходу її в світ 1913 року відразу стала білоруською класикою.

Тоді ж, на початку 80-х років минулого століття, хтось з моїх білоруських друзів надіслав мені в дарунок це факсимільне перевидання «Вянка».

Не раз я перечитував книжку, щоразу припадаючи серцем до такої чистої, зворушливої і дуже зрозумілої мені народнописенної мелодики віршів Максима Богдановича, якого, крім усього того, що я читав його і про нього, вважав ще й певною мірою своїм земляком-кримчанином. Адже Максим Богданович трічі за своє коротке життя побував у Криму. Уперше — в 1909 році його, вісімнадцятирічного хворого юнака, привіз батько і влаштував на лікування в ялтинський пансіон під назвою «Курін», розташований неподалік від «Білої дачі» А. П. Чехова. Вдруге Максим Богданович лікувався в Старому Криму. Це був 1915 рік. Тоді ж він відвідав Феодосію і Коктебель і згодом написав нарис «З літніх вражень». І востаннє тяжко хворий М. Богданович прибув до Ялти в лютому 1917 року. А через два місяці, в кінці травня, він самотній помирає на

приватній квартирі, маючи біля себе лиш цю свою єдину збірку поезій «Вянок» («Вінок» укр.), про що й свідчать ось ці, написані на аркуші, що лежав поруч, його останні чотири віршовані рядочки:

*В краю цім світлім, де я помираю,
В будинку білім біля синьої бухти.*

*Я не самотній, я книгу маю
З друкарні пана Мартина Кухти.*

Похвалили поета на ялтинському кладовищі, де й понині покоїться його прах...

Читаю-перечитую по кілька разів збірку «Вянок», а жаль і туга крають моє серце. Господи, як же дуже рано цей молодий і талановитий білоруський поет-патріот пішов у далекі засвіти! Скільки б він ще міг зробити для своєї літератури, та й хіба лиш для своєї?! Але й те, що він встиг зробити у свої неповні двадцять шість, стало окрасою не лише білоруської, а й світової літератури. Максим Богданович більше за все на світі любив свою землю, свою рідну білоруську мову, вірив, що його народ дочекається «золотистого, світлого дня». Максим Богданович любив вірші нашого Тараса Шевченка, досліджував його творчість. У його «Вянку» є переклади з А. Кримського, М. Чернявського, Олександра Олеся...

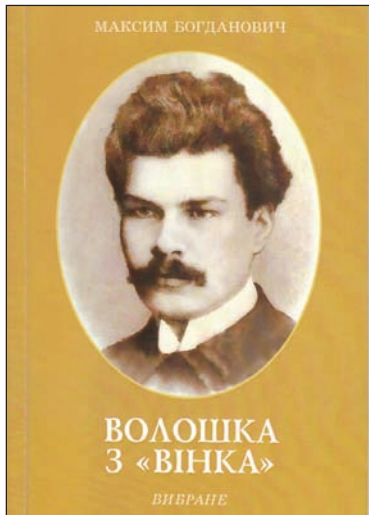
І ми, українці, любимо й шануємо творчість нашого сьбра. Його слово дороге і близьке кожному українському серцю.

Не раз перечитуючи вірші Максима Богдановича із його збірки «Вянок», я поривався зробити переклади деяких з них українською мовою. Але окрім поривань, чомусь нічого більше не виходило. Мабуть, міркував я собі, не дозрів ще до перекладів з Богдановича.

І ось напередодні столітнього ювілею від виходу в світ першого видання «Вянка», мені пощастило побувати на літературно-мистецькому святі білоруської громади Криму. Натхненний чарівною білоруською мовою сябрів, неповторними піснями, мистецькими картинами і художньою вишивкою, віршами Максима Богдановича, я, повернувшись додому, дістав з полицки збірку «Вянок» і поринув (укотре!) в чудовий поетично-пісенний світ Максима Книжника. І самі собою вилилися на папір переклади його віршів моєю українською мовою. Перекладаючи вірші з Богдановичового «Вянка», я намагався по можливості якомога ближче бути до оригіналу. Перекладаю лише ті вірші, які й через сто років від часу появи їх на світ хвилювали мою душу. Так і з'явилося це вибране з «Вянка» М. Богдановича у моїх перекладах. Яким воно вийшло, судити вам, мої читачі. Але робив я цю роботу дуже широко і з усією душею. І нехай це буде моєю скромною лептою в столітній ювілей «Вянка»!

Данило КОНОНЕНКО

Максим БОГДАНОВИЧ

ВОЛОШКА
З «ВІНКА»

ЛЯВОНІХА

Ой, Лявоніхо, Лявоніхо моя!
Словом лагідним тебе згадаю я, —
Чорний пух твоїх загнутих

бровенят,

І очей, що веселинками горять.
І поставу твою як не пригадать,
Пригадаю, як ти вмiла цілувать.

Ой, Лявоніхо, Лявоніхо моя!
Ти співала голосніше солов'я,
Завжди першою була ти у танку —
І в «Метелиці», і в «Юрці»,

і в «Бичку»,

А коли ти свій загін ставала жать,
То Лявон очей не міг вже відірвать!

Ой, Лявоніхо, Лявоніхо моя!
Півсела кумів у тебе, кум і я.
Знала ти, як запросить,

почастувать

І доречі слово добре всім сказать,
І розважити, і в смутку веселить,
А часом було й до серця притулить.

Ой, Лявоніхо, Лявоніхо моя!
Дай же Бог тобі ще довгого життя.
Дай на цьому світі

радісно прожить,

Всіх докруз, як звеселяла,
веселить.

І ніколи не забуду тебе я,
Ой, Лявоніхо, Лявоніхо моя!

С. ПОЛУЯНУ

(Тріолет)

Ти був, як місяць, одинокий:
Самотньо жив, самотньо вмер.
Хоч світ і людний, і широкий, —
Ти був, як місяць, одинокий.
Красу і світлість відтепер
Шукав — і, в самоті глибокій
Ти був, як місяць, одинокий:
Самотньо жив, самотньо вмер.

ДІД

Так тепло цілий день було,
Що дід — і той ізліз із печі,
Сів біля річки, де пекло,
І грів свої старечі плечі.

Синів ген бір, текла вода
І пахло квітами, ріллею...
А діду зовсім не шкода,
Що скоро стане він землею.

СПОГАД

«Це день, — колись писав Катул, —
Я білим каменем означу». Радію я, коли побачу
Алею, де на липах гул.
Мені зонтом посол на піску
Кохані рученьки писали.

ВОЛОШКА З ВІНКА

Що — не скажу. Ви відгадали,
Те слово вже на язика.

МОЯ ДУША

Моя душа, мов яструб дикий,
Що рветься в небо аж до зір,
Вбирає вільних птахів крики, —
Моя душа, мов яструб дикий,
Зачувши їх, стряхне великий
Свій сон, шугне до сніжних гір.
Моя душа, мов яструб дикий,
Що рветься в небо аж до зір.

НАД МОГИЛОЮ

Коло шляху в чистім полі
Могила стоїть,
Кругом крутить хуртовина,
Гуляє, шумить.
На могилі одиноко
Калина росте;
Її вітер обвіває,
Завірюха гне.
І докруз тії могили
Співає-шумить
Про того, хто в чистім полі
Похований спить.

* * *

Я думи, путами не скутії,
Тут перед вами виводжу,
Супроти ж ганення скажу:
Лікують хворості й отрутами.

ОЗЕРО

Шумів колись тут бір старий
Й жив Лісовик у тім бору.
Зрубали бір — чаклун загинув.
Ось слід його з тої пори:
Свое люстерко він покинув.
Неначе в інший світ вікно
Спокійно так лежить воно,
Життя собою відбиває
І все, що згинувло давно,
У темній глибині ховає.

НАД ОЗЕРОМ

Сонце тихо скотилося з гірки;
Місяць білий заплакано світить,
Промовляє до кожної зірки,
Тягне з озера срібні сіті.

В них русалки заплутали коси, —
Рвуть і сплутують срібні ниті.
Ніч іде по землі, сіє роси,
І русалкам шепоче: «Засніте...»

* * *

Теплий вечір, тихий вітер,
свіжий стіг
Ви поклали мене спати на землі.
Не встає стовпом пил світлий
вздвож доріг,
В небі місяця проглянув блідий ріг,
В небі тихі зорі розцвіли.

Тишею вчарований цією
Я не тямлю, де рука, де голова;
Бачу я, як злившись

з природою душею

Зірочки тремтять від вітру
над землею,
Чую в тиші, як росте трава.

ВЗИМКУ

Здоров, дзвінкий, морозний вечір!
Здоров, м'який скрипучий сніг!
Затихли вітер і хуртеча,
Саней лиш чути вільний біг.

Бережи, мов примари, білі
У синяві нічний стоять.
І від морозу посивілі
Зірки у небі мерехтять.

Білявий місяць понад полем
Прозоре світло розпустив.

І срібним саваном роздолля
Снігів синючих накрав.

Саньми кришать їх, руште коні!
І бубонців видзвонної міді!
Довкруз мигтять ліси і гони,
У грудях кров моїх кипить!

* * *

В країні світлій, де я помираю,
У білім домі біля синьої бухти,
Я не самотній, я книгу маю
З друкарні пана Мартина Кухти.

* * *

Пролітайте ви, дні,
Золотими вогнями.
Молодим я помру, —
Облітайте квітками...

БУРЯ

Томливо так по небу напливає
На нас чудовисько, огорнуте імлою.
Все стихло.
Та раптово наді мною
Огнений меч її, похмуру,
розсікає.

Ударив влучно він і —
Громом прокотився,
І блиска грізний меч,
Й удари не змовкають,
І ручаями кров холодна
вниз стікає,

А люди кажуть,
Що це дощ пролився.

ЗИМОВА ДОРОГА

Мчатьсь коні по сніжному полі,
Під дугою дзвенять бубонці.
І співати про долю і волю
Мене кличуть простори оці.

В'ється змійка сріблиста дороги,
Зорі золотом в небі горять.
І задумливий місяць дворогий
На морозі зібравсь погулять.

Поле тоне у срібнім тумані,
Сніг блищить, як на холоді сталь,
І летять мої легкі сани,
І несуть мене в синюю даль.

ЗАВІРЮХА

А вітер в бубон даху б'є
І людям спати не дає...
Гримить, гуркоче буревій —
Справля гулянку Сніговій.
А вітер в бубон даху б'є
І людям спати не дає...
Бурлить снігів міцне вино
І білим хлюпає воно.
А вітер в бубон даху б'є
І людям спати не дає...
Гуля дворами дикий хміль, —
Гуде сп'яніла заметіль.
А вітер в бубон даху б'є
І людям спати не дає...

* * *

Холод в хаті. Хворію. Скучаю.
На душі — дум докучних тягар.
Заварити б гарячого чаю,
Розігріти б хутчіш самовар.

Заспіває він тонко і тихо,
І засяє ураз вогоньком, —
І розвіється темнее лихо
Над моїм обігритим кутком.

ПРИЙДЕ ВЕСНА

Холодно. Вітер у полі гуляє,
Звіром реве,
Снігом кружляє, нудьгу наганяє, —
Кепсько тепер!
Серце говорить мені: не нудися!
Прийде весна!

І погукає землі: «Пробудися
З довгого сну!»
Вигляне сонце, зазеленіє
Трава на лузі,
Прийде весна і, як вітром, розвіє
Горі-нудьгу!

* * *

Молоді роки,
Молоді пожадання!
Ні страху, ні нудьги,
Тільки щастя коханья,

Пам'ятаеш красу,
Миле личко дівоче,
Золотаву косу
Та блакитні очі.

Темний сад-виноград,
Цвіт вишневий біленький, —
Слово, мовлене в лад
Найдорожчий, миленький.

Будь завжди молодим,
Повний світлими днями!
Пролітайте роки,
Золотими вогнями!

* * *

На добраніч, зоря-зоряниця!
Вже лягає імла на землицю,
Чорним шовком усе покриває,
Пилом зір небосхил засіває.
Тиша-тиш огорта мою душу.
А вітрець придорожню грушу
Ледве чутно ворухить-колише,
Бубонцями видзвонює тиша,
Тихо сріблом дзюркоче криниця,
На добраніч, зоря-зоряниця!

* * *

Чуєш гул? — лісовик це,
самотній лісун,
Починає неголосно грать:
Під руками його, розганяючи сум,
Ніби тисячі туго натягнутих струн,
Тонкостовбурні сосни бринять!

І чи треба казати, чом стихла ріка,
Чому стихли в полях

колоськів голоси

І про що шепотить з вітерцем осока
Й що тремтить і блищить
на листках лозняка:

Краплі сліз,
а чи краплі холодні роси?

ОЗЕРО

В чаші темній і глибокій
Плеще й піниться вино;
Хмелем світлим і холодним
Колихається воно.

Осоку вітрець гойдає
І шумить високий бір,
А в душі не замовкає
Струн веселих перебір.

* * *

Підведи догори свої очі
І ти станеш ізнов, як дитя.
І відринуть, як темні ночі,
Всі триуго земного життя.

Хмару тихо блакить вколихає,
У душі відросте двоє крил.
І злетить вона в небо безкрає,
Змивши в струмках зливи
свій пил.

Там не треба ні щастя, ні ласки,
Там нема ні нудьги, ні турбот.
Будеш ти, як царенко із казки,
А хмарина — килим-самольот.

* * *

У ніч холодну я
в широкім, темнім полі

Коло багаття ліг
і стихнув у півсні.
Вогонь все слабшав...
врешті й згас поволі...
І враз зробилося
аж весело мені!..

Хай, сірий попеле,
багаття все собою
За мить якусь ти зміг,
мов ризую, укрить, —
Я знаю там вогонь
тремтить ще під золою,
Я знаю, там
червоний жар горить...
Хай череда годин
нудних, похмурих, сірих,
Як попіл, клалася
на душу увесь час,
Ховаючи вогонь гарячий віри, —
Хай невидимий він...
Та він іще ж не згас!

СЛУЦЬКІ ТКАЛІ

Від рідних нив, з своєї хати
У панський двір задля краси
Вони, нездолені, узяті
Ткаць золотисті пояси.

Томливо тягнуться години
Й дівочі призабувши сніи,
На перський лад свої тканини
Щоденно тчуть і тчуть вони.

А за вікном — широке поле
І неба синя далина.
І думи линуть мимоволі
Туди, де розцвіла весна.

Де все таке для серця миле,
Де обрій грозами пропах.
Де річечки сріблясті хвилі
Й волошки сині у житях.

Де віковичний вишум бору
І рідна вьоска гомінка...
...І замість перського узору
Чомусь волошку тче рука...

* * *

Зрізають галузки тополі
одну за одною...
Без скарги лягають на землю
вони, як солдати,
Бо смерть їм потрібна,
щоб дерево знову весною
Змогло би хутчіш розвиватись.
Коли наша мати-вітчизна,
о, друзі мої молоді,
Із лихом в борні
вже крапельки витратить сили, —
Чи стачить в нас духу
життя їй віддати тоді,
Без скарги лягти у могили?

ЕТНОКРАЄЗНАВЧИЙ ДИЛІЖАНС «СУЦВІТТЯ НАРОДІВ КРИМУ»

Навряд чи знайдеться ще один куточок Землі, на якому, як в Автономній Республіці Крим, було б представлено настільки дивовижне розмаїття народів і етнічних спільнот, які протягом багатьох століть населяють наш півострів.

У бібліотеці-філії № 4 ім. М. М. Коцюбинського Центральної бібліотечної системи для дорослих м. Сімферополя в рамках загальнонаціонального конкурсу «Народи Криму: коло наше неподільне» продовжено цикл заходів, які увійшли до програми Етнокраєзнавчого диліжансу «Суцвіття народів Криму».

У краєзнавчу «подорож» разом з бібліотекою вирушали учні сімферопольської гімназії № 9: 2-А, 2-Б, 6-А класи (викладачі — Лариса Острогляд, Валентина Кощелева, Маргарита Алексашкіна).

Кожному з класів були представлені: відеоклаж «Крим: народи і долі», виставка-інсталяція «Етнографічна мозаїка Криму».

Хоча всі заходи пройшли в різний час і вік «мандрівників» найрізноманітніший, підсумком проведених заходів став БУКЕТ ДРУЖБИ, складений з яскравих і оригінальних барвистих символів, створених руками юних громадян Республіки Крим — представників багатьох національностей. Кожна квітка — це символ неповторності, унікальності та багатогранності народів Криму.

«Хто знає один народ —

не знає жодного» — одна з десяти знаменитих заповідей етнографа Л. Я. Штернберга. Представники понад 100 національностей вважають Крим своєю домівкою. Сьогодні одним з провідних напрямків бібліотечної діяльності є формування толерантного світосприйняття, поваги і взаєморозуміння у підростаючого покоління.

Ірина РЕЙДЕР,
завідувач бібліотеки-філії № 4
ім. М. Коцюбинського

«КРИМЧАНОЧКА»

Упродовж 2013 року в «Кримській світлиці» проходить конкурс духовної краси «Кримчаночка» на кращі фотороботи про кращу половину людства!

У конкурсі можуть взяти участь представниці прекрасної статі з усієї України (а раптом «Світлиця» допоможе дівчатам знайти собі парубків у Криму і справді стати

кримчаночками?). Надсилайте нам ваші фотознімки з короткими розповідями про себе, а також творчі доробки, які підкреслюють вашу духовну красу (вірші, статті, пісні, малюнки, вишивки тощо). Найвдаліші роботи будуть відзначені спеціальними призами, а серед десяти кращих красунь, яких визначать самі читачі, наприкінці року буде проведено очний турнір на звання «Кримчаночка-2013». Голосувати за претенденток

можна за допомогою SMS на номер (099) 966-66-50; e-mail: kr_svit@meta.ua або листами на адресу редакції з поміткою «Кримчаночка» на конверті. Пам'ятайте: чим більше голосів набере ваша обраниця, тим вагоміші її шанси стати фіналісткою.

Р. С. Запрошуємо потенційних спонсорів долучитися до організації конкурсу і допомогти з призами, щоб свято краси пройшло справді красиво!

ЗЕМЛЯ-МАТІНКА...

Чи замислювались ми над тим, що значить земля, наша матінка? Що дарує вона нам усім, хто живе на ній? Чи вслуховувались ми в чарівне, світле слово, яким є «земля»?

Це вона ростить мудрих, добрих, працьовитих, щедрих людей. З неї починається життя і травички, і дерева, і хліба, і людини. Немало людської крові пролито за неї. Земля є свідком багатьох подій. Час іде, а земля залишається вічною, як і вічною є любов селянина до неї. Ця проблема посідає важливе місце в українській художній літературі. До цієї теми зверталися і П. Мирний, і І. Карпенко-Карий, і М. Коцюбинський, і О. Кобилянська.

Що б там не говорилось, а майновий стан людини визначається її працелюбністю, дбайливим ставленням до того, що нажив ти сам. У селі люди одне одного знають, там ніде ні від кого не сховаєшся. Знають на селі, хто чесний і працьовитий від сьомого коліна.

Такими були Марійка та Івонка Федорчуки в повісті «Земля» О. Кобилянської. Як же важко вони трудилися на землі. Перебирали кожен її грудочку, поливаючи потом. А вона виснажувала сили, але була для них святою. Хоч як тяжко працювали, але все це було для дітей. Батьки хотіли передати святе ставлення до землі своїм синам — Михайлові та Саві. Старший Михайло любив землю, хотів стати справжнім господарем. Зовсім інше ставлення до землі у Сави: він її ненавидить, навіть ліниво ходить по ній. Все було б, та ось прийшла пора одружуватися, і на прикрийсть батькам Сава вибирає не ту дівчину, яка була б доброю газдинею на землі. Сава вирішив, що «мусить він мати і Рахіру, і землю». Сталася трагедія. Підняв Сава руку на свого брата Михайла. Відтоді зневірився Івонка в землі. Після смерті Михайла почуття батьків роздвої-

лися. Вони не хотіли втратити єдиного сина Саву, і тому дали йому хатину, наділили ланець, але тої землі, яку так хотів мати Сава, через яку вбив брата, вони не змогли віддати в його грішні руки. Наприкінці свого життя батьки підтримали рішення Анни, нареченої Михайла, відірвати і маленького Анниного сина від землі, бо вона забрала їхнього сина Михайла.

У нинішньому житті всі ми теж пов'язані із землею. Як і покоління наших дідусів та бабусь, повертаємося до неї, до землі, знову згадуємо, що вона — наша годувальниця, «всеплодющая мати». Але не дай, Боже, таких трагедій, як у повісті О. Кобилянської. Хоча... хоча то там, то тут і в наші дні ллється кров за землею. Забувають люди, що, як у тому прислів'ї, «кров людська — не водиця — проливати не годиться».

Ленара АБЛЯМІТОВА,
учениця 10 класу
Прудівської ЗОШ I-III ступенів
Советського району в Криму

ЗАПРОШУЄМО НАШИХ ЮНИХ ЧИТАЧІВ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У КОНКУРСІ «МІЙ УЛЮБЛЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ»

Хоча й на календарі — КА-НІ-КУ-ЛІ! — напишіть до «Джерельця»: за що ви шануєте своїх учителів-наставників, чи хотіли б бути схожими на них, чи впливає ваше ставлення до вчителя на оцінку з того предмета, який він викладає? Це можуть бути прозові або поетичні твори обсягом до двох друкованих аркушів. Ілюстрації (фото, малюнки) — тільки вітаються! Надсилайте ваші твори звичайною чи електронною поштою на адресу редакції, кращі з них будуть опубліковані, а переможців чекають призи!

СИЛЬНІ, СПРИТНІ, СМІЛИВІ!

В рамках проведення Всеукраїнського місячника «Спорт для всіх — спільна турбота!» на базі НВК «Школа-гімназія» № 25 у Сімферополі було проведено

цілу низку заходів. Було відремонтовано спортивні споруди і майданчики, розташовані довкола школи.

На суботнику учні старших

класів упорядкували спортивні майданчики, бігову доріжку. Також відбулося спортивне свято «Сильні, спритні, сміливі!», спрямоване на підвищення інте-

ресу до занять спортом і пропаганди здорового способу життя, в якому взяли участь понад 80 учнів початкової школи і майже 50 старшокласників.

ЩАСТЯ У ТОБІ

(Акрівірш)

Щастя, де ти блукаєш, скажи,
Або подай хоч будь-які знаки,
Стежку ти до себе покажи
Та вже дай мені якимось дізнатись,
Як до тебе дістатись, скажи?
У багатстві мене не шукай,
Та в чужині знайти не зумієш.
Обери мене й не ошукай,
Бо в тобі я вже є, розумієш?
І ніколи вже не відпускай!

Анастасія МАРЧЕНКО,
учениця 10 класу
Нижньогірської ЗОШ
I-III ступенів № 2

**«СВІТЛИЦЮ» ЧИТАЙТЕ —
НОУТБУК ВИГРАВАЙТЕ!**

Шановні «світличани»! Ми продовжуємо наш газетний мовно-літературно-історично-пісенно-комп'ютерний конкурс, ГОЛОВНИЙ ПРИЗ ЯКОГО — НОУТБУК! Добре відомий читачам з минулого турніру сімферопольський Василь Степанович Стефанюк (на фото згорі) вже зробив свій внесок до призового фонду і закликає однодумців підтримати його, щоб можна було відзначити не лише переможця, але й призерів конкурсу. Спонсорів запрошуємо до конструктивного діалогу за тел. (067) 650-14-22, (050) 957-84-40, а читачам пропонуємо наступні конкурсні завдання. (Нагадаємо, що взяти участь у конкурсі і виграти ноутбук має шанс КОЖЕН передплатник нашої газети — ні вікових, ні будь-яких інших обмежень нема!)

Отже, ПЕРШЕ ЗАВДАННЯ:

— Хто автор надрукованого нижче поетичного заклику передплатувати «Кримську світлицю»? — Коли він був опублікований? — На якій сторінці? — Яке за номером «чорне» попередження влади про проблеми «Світлиці» надруковане на її 1-й сторінці? — Хто на той момент був міністром культури України? За кожну правильну відповідь буде нараховано 1 очко (усього 5). (Підказка тим, хто «Світлицю» читає недавно: на наше газетне 20-річчя ми передали до бібліотеки ім. І. Франка у Сімферополі підшивки газет з 1999 року...)

**ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
«КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ»!**

Зі «Світлицею» вам веселіше в Криму буде жити! Від «Світлиці» у вас будуть світлі і радісні лиця, Рідне слово в душі оживе, розцвіте, забринить! Зі «Світлицею» ви — і щедріші, й духовно багаті! І відчуєте, як Україна стає на крило.

ДРУГЕ ЗАВДАННЯ:

Хто зображений на цьому плакаті? (5 балів за правильну відповідь!)

ТРЕТЄ ЗАВДАННЯ: Кілька років тому це фото вже прикрашало «Кримську світлицю», тому для читачів зі стажем це запитання не буде надто складним. Отже, як звать цю україночку і чим прославилася вона у нашій газеті? (5 балів за правильну відповідь!)

Хай «Світлиця» заходить у кожную світлицю і хату, В кожне селище, місто, в найдаліше сільце і село. Дорогі земляки! Передплатуйте «Кримську світлицю»! Це ж для вас рідне слово в газеті плекаємо ми. Хай же смутку не буде на ваших замріяних лицях, І у скрутні часи залишаймося завжди людьми. Українці мої! Пам'ятайте: є «Кримська світлиця»! Це газета для вас, це газета в Криму для усіх! В цій газеті любов до Вітчизни-України іскриться, В ній і пісня народна, й козацький розкотистий сміх! У «Світлиці» для дітей «Джерельце», Тут і «Будьмо!» юнацьке, й український гартований «Спорт». Рідна пісня і вірш вам зігріють і душу, і серце. Тут і гумору ківш, і програма «ТБ», і «Кросворд». Тож читайте, любіть свою добру і мудру «Світлицю», Зі «Світлицею» вам веселіше в Криму буде жити! Від «Світлиці» у вас будуть світлі і радісні лиця, Рідне слово в душі оживе, розцвіте, забринить!

УСІ — НА ПЕРЕДПЛАТНИЙ РЕФЕРЕНДУМ!

ШАНОВНІ ЗЕМЛЯКИ! УКРАЇНЦІ! «ПРОГОЛОСУЙТЕ» ЗА УКРАЇНСЬКУ ГАЗЕТУ, КНИГУ, ЖУРНАЛ, ЗА УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО, УКРАЇНСЬКУ ПРИСУТНІСТЬ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ ДЕРЖАВИ!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» НЕ ЛИШЕ ДЛЯ СЕБЕ — ЗРОБИТЬ ПОДАРУНОК СВОЇЙ ШКОЛІ, БІБЛІОТЕЦІ, РІДНИМ, ЗНАЙОМИМ: ЧИМ БІЛЬШЕ В УКРАЇНСЬКОГО ДРУКОВАНОГО СЛОВА БУДЕ ШАНУВАЛЬНИКІВ, ТИМ НАДІЙШИМ БУДЕ ЙОГО МАЙБУТНЄ!

Рідні мої «світличани» — усі, хто безпосередньо творить нашу українську «Кримську світлицю», хто її передплатує, поширює, пропагує та всіляко підтримує! Користуючись нагодою, хоч звернутися до вас і подякувати за той український непоборний дух, який зберегли в газеті. Непрості нині часи, але поки світяться вікна у нашій «Світлиці», є надія, що не покрие наші душі морок.

Бажаю газеті і далі — так тримати! А своїх колег-читачів закликаю не тільки не відступитися від «Світлиці», але й усіма способами розширювати наше українське читачке коло в Криму і в усій Україні!

Іван Лук'янович ЛАВТАР, пенсіонер м. Сімферополь

Шановні панове! Я в Івано-Франківську кинула клич «ПІДТРИМАЙМО ГАЗЕТУ»! Я сама передплатила «Кримську світлицю» і прошу про це всіх своїх друзів! Тримайтеся! Західна Україна — з вами!

З повагою — Лідія ПІДВИСОЦЬКА м. Івано-Франківськ

Дорога редакціє! Дякую, що є ще у нас в Україні такі газети, Дяк «Кримська світлиця», де кожен свідомий і небайдужий громадянин з українською душею може знайти розраду і висловитися сам з приводу наболілих питань сьогодення. Бо Вітчизна наша сьогодні переживає найважчі для себе часи. Український народ опинився у смертельній небезпеці: нашу державу намагаються втягнути до Митного союзу, під вивіскою котрого Москва планує фактично відродити СРСР, безповоротно позбавити Україну європейської цивілізаційної перспективи і поглинути її як незалежну державу. Курс на членство в Митному союзі означає втрату Україною національного суверенітету, він — економічно та політично згубний для українського суспільства. Це — зрада українського народу, який підтримує європейську інтеграцію!

Сьогодні Росія витрачає мільярди доларів, аби повернути Україну назад до статусу своєї покірної колонії і знову вислати українським матерям цинкові труни з тілами їхніх синів. Ми триста років були у цьому «братньому» імперському союзі. Нас триста років винищували морально, духовно і фізично, і триста років із бузвирської люттю окацаплювали наші волелюбні українські душі. Пам'ятаймо про це, українці!

Сьогодні наша Україна — вільна, незалежна держава. Тож захищаймося, українці, словом і ділом! Станьмо плечем до плеча, серцем до серця, «Світлицею» до «Світлиці»! Слава Україні!

Микола ВІРЧЕНКО, ветеран Другої світової війни м. Яготин, Київська область

МАЛЕНЬКІ ГУЦУЛИ З КОСМАЧА ЧИТАЮТЬ «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» І «ДЖЕРЕЛЬЦЕ». КРИМЧАНИ, БЕРІМО ПРИКЛАД!

Шановні читачі! Ці книжечки кийського видавництва «Книга Роду» ви можете придбати у Сімферополі з нашою допомогою (довідки за тел. 099-966-66-50):

В. Винниченко «Відродження нації»; П. Григоренко «Вітер зустрічний»; О. Кошиць «З піснею через світ»; Т. Бульба-Боровець «Армія без держави»; Н. Махно «Сповідь анархіста»; Ю. Тютюнник «Записки генерал-хорунжого»; Е. Юнгер «На Мармурових скелях»; В. Винниченко «Поклади золота»; М. Гоголь «Тарас Бульба»; В. Шкляр «Залишенець»; М. Гоголь «Програмні твори. Хрестоматія I»; В. Скотт «Програмні твори. Хрестоматія II»; М. Еме «Неймовірні оповідки kota, що сидить на гілці»; М. Паньоль «Спогади дитинства»; Э. Шюре «Великие посвященные»; В. Сахно «Циркулятор»; О. Черногуз «Воскреслий із мертвих».

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» — 90269.

Вартість передплати: 1 місяць — 9,27 грн.; 3 місяці — 27,21 грн.; 6 місяців — 52,77 грн.; на рік — 104,34 грн. Адреса редакції: 95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, к. 14. Тел.: (0652) 51-13-24, (050) 957-84-40; електронна пошта: kr_svit@meta.ua; Інтернет-сторінка: http://svitlytsia.crimea.ua

ЩОБ ОТРИМУВАТИ ГАЗЕТУ З 1-ГО ЛИПНЯ, ВСТИГНІТЬ ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ ДО 10 ЧЕРВНЯ!

ф. П-1

Державний комітет зв'язку та інформатизації України

АБОНЕМЕНТ

На газету **90269** журнал (індекс видання)

«Кримська світлиця»

(найменування видання) Кількість комплектів

на 200 ___ рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Куди (поштовий індекс) (адреса)

Кому (прізвище, ініціали)

ДОСТАВНА КАРТКА-ДУРУЧЕННЯ

На газету **90269** журнал (індекс видання)

«Кримська світлиця»

(найменування видання)

Вартість передплати _____ грн. _____ коп. Кількість комплектів

Вартість переадресування _____ грн. _____ коп.

на 200 ___ рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

поштовий індекс _____ місто село _____ область _____ код вулиці _____ район _____ буд. корп. кв. _____ вулиця _____

прізвище, ініціали

ПОВЕРНЕННЯ

Пам'ять — неоціненний скарб кожного народу. Там є майбутнє, де пам'ятають минуле і його творців. Забуті імена. Колись чиясь жорстока і підла рука намагалася викреслити і віддати забуттю справжніх витязів української літератури. Це стосується і Тодося Осьмачки. Колискою його дитинства стало село Куцівка на Черкащині.

Після закінчення місцевої школи екстерном склав іспит на звання земського вчителя при Київській першій гімназії. Потім вчителював у рідному селі. 1921 рік ознаменувався тим, що Тодось Осьмачка вступив до Київського інституту народної освіти, який не закінчив, став працювати вчителем у Києві.

Свою ідеологічну позицію він яскраво висловив у 1932 році, звернувшись із проханням до влади виїхати за кордон через неможливість вільно творити. Звичайно, йому не дозволили. Почалися його блукання різними містами, арешти, психіатричні лікарні. Невлаштованість особистого життя переслідувала Тодося Осьмачку і за кордоном, куди він виїхав у 1944 році. Уже перша збірка «Круча» виразно окреслила спрямованість поета-символіста. У прозових творах «План до двору» та «Ротонда душогубців» знайшли відображення трагічні події колективізації та голоду 30-х років ХХ століття. Його життєвий шлях закінчився у 1961 році на чужині. Вічний спокій Тодось Осьмачка знайшов далеко від України у США.

У роки незалежності Тодось Осьмачка своїми творами нарешті повернувся в Україну, а значить, і в рідне село, де 16 травня 2013 року відбулася лірично-поетична толока «Хата Осьмачки», присвячена 118-й річниці від дня народження відомого письменника, перекладача. Вшанувати майстра пера до рідного його села приїхали гості із Києва, Черкаса, Сміли. Валентина Коваленко, голова Черкаської обласної організації НСПУ, відзначила неординарність постаті Тодося Осьмачки, його геніальність, сподівання, що тіло повернеться в рідне село: «І дасть Бог, а ми вже хотіли цього, що може все-таки Осьмачка зможе примандрувати із тих світів, куди помандрував колишній далеко, сюди до своєї землі. Ми вже говорили, і уже почалися перші перемовини із Америкою про те, як би

переправити Тодося Осьмачку додому. Думаємо, що все-таки і його мрія збудеться, і наша».

На неоднозначність постаті письменника у своєму виступі наголосив голова районної ради Олег Косенко, зазначивши, що постать була не простою, навіть трагічною, адже Тодось Осьмачка зазнав репресій та арештів.

На урочистих заходах сільському голові Ігорю Волошину було вручено подяку від Ігоря Коваленка, голови благодійного фонду «Тодось Осьмачка».

Варто відзначити, що пошанування митця слова відбувається на всеукраїнському рівні. Серед присутніх та учасників свята — секретар Національної спілки письменників України Сергій Пантюк, який у своєму виступі зазначив: «Кажу все-таки, що я дочекаюсь того часу, що ми будемо на його могилі... У моїх руках є книжки: оце Семенко, оце

чого дивного, адже із історії ми знаємо про часи сталінських репресій... Пан Олекса присутнім запропонував власну поезію:

На цім крилі

*до тебе примаїну,
На тім приляжу,
тим крилом прикриюся,
а це, залітане,
надламане, утну.
Багатокрилість.
Залітане!*

*Залатаних — нема!
Нема залежаних, а є лиш*

незалежні.

Я стільки крил бездумно

наламав,

Б'ючись об світу боки

протиляжні!

Не шанував, не скнарих,

не беріг.

З таких висот в такі шугав

низини.

Лиш радістю хлоп'ячою

горів:

Ростуть невпинно.

Ні! Обезкриліти і впасти

не дано.

Мені судилась буряна

рухливість.

Мене п'янить, сильніше

за вино,

Багатокрилість.

Широко представлені поетичні надбання справжнього борця за свободу, правду Тодося Осьмачки, адже звучали вірші у виконанні учасників літературного театру Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького під керівництвом заслуженої артистки України Тамари Власенко. Справді, Анна Квартальова, Альона Тарасенко, Людмила Шліхта, Ярослав Литвин настільки душевно та емоційно читали твори, що створювалась атмосфера присутності генія поетичного та прозового слова Тодося Осьмачки. Звучать слова — а ми уявляємо написане вжитцем. Складається таке враження, що у віршах зображена сучасність, те, що хвилює як молодь, так і старше покоління. Насправді ж, будемо сподіватися: Тодось Осьмачка прийшов із минулого у сучасне. У його творчості бачимо і погляд у майбутнє. Любов до батьківщини передано у вірші «Розкрила небо України» (як образно сказано):

Моя тужлива Україно,

таку тебе я полюбив...

Тільки справжній патріот

міг би так написати.

Хочеться цитувати й цитувати:

Омити дощами

та шумами трав

Шляхи прогинались

в стелу до канал.

*За гори під сонцем лягав
І билось серце тривожно,
І груди боліли від жал...*

У селі шанують поета, знають його творчість, у бібліотеці створено кімнату-музей, яку мали змогу відвідати учасники заходів. Тут Валентина Коваленко подарувала книги. Потім учасники урочистих заходів поїхали до Храму Різдва Святої Богородиці, який відвідував і сам поет.

Одна із вулиць села Куцівки названа ім'ям Тодося Осьмачки, де гостинні жителі пригостили усіх присутніх смачними варениками. Пам'ятною і символічною у селі є меморіальна дошка, на якій викарбувані слова: «Тут була хата, в якій народився і виріс Тодось Осьмачка». Саме на цьому місці вручалася перша Всеукраїнська премія Тодося Осьмачки, заснована Черкаською обласною організацією НСПУ, за підтримки Смілянського міськрайонного благодійного фонду «Тодось Осьмачка» та підприємства «Булатьцькі брати». Цією почесною нагородою відзначено письменника Мирослава Дочинця. Диплом та грошову винагороду у розмірі 5 тисяч гривень лауреатові передасть Сергій Пантюк.

Поети, а також учні місцевої школи мали змогу взяти участь у поетичних читаннях, презентувати як власну творчість, так і інших письменників, звучали навіть пісні. Конкурс є конкурсом, тому головуванням було визначено переможців. Ними стали: Яна Коваленко (III місце), Володимир Ткаченко (II місце) та Олекса Різників (I місце).

Учасники поетичної толоки отримали «Холодний Яр» від Черкаської організації НСПУ, книги видавництва «Смолоскип», а також солодощі від спонсора — кондитерської фабрики «Меркурій». Після закінчення свята присутні смакували юшкою, кашею...

Слово і слава поета вічні, як оця земля, небо і сонце, як вічний український народ.
Оксана ГАЛАЄВА,
член НСПУ

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ЧЕРВЕНЬ

8

День міста Севастополя.

Датою заснування Севастополя вважається 14 червня 1783 року (за новим стилем). День свого рідного міста севастопольці традиційно відзначають у другу суботу червня.

Адмірал Д. Сенявін писав: «Назначив места под строения, доставив туда надобное количество всякого рода вещей и материалов, 3-го числа июня месяца адмирал [Мекензи] заложил четыре здания. Первое — часовню во имя Николая чудотворца... Другое — дом для себя, третье — пристань очень хорошую против дома своего, четвертое — кузницу в адмиралтействе. Здания эти все каменные, приведены к концу весьма скоро и почти невероятно. Часовня освящена 6-го августа, кузница была готова в 3 недели, пристань сделана с небольшим в месяц, а в дом перешел адмирал и дал бал на новоселіе 1-го ноября. Вот откуда начало города Севастополя» (ЦГАВМФ СССР ф. 315. оп. 1, л. 443, л. 22 Автограф).

У біографічній довідці про Мекензі, опублікованій у Військовій енциклопедії (СПб, 1914), теж написано: «Мекензи Фома Фомич (Томас) — основатель г. Севастополя...». За звичаєм засновником міста є той, хто першим заклад камінь у фундамент першої будівлі.

Однак проросійським силам у 2008 році за бездіяльності української влади з третьої спроби вдалось успішно провести пропагандистську спецоперацію і встановити пам'ятник російській царіці німецького походження Катерині II як засновниці Севастополя, яка 10 лютого 1784 року своїм указом наказала Григорію Потьомкіну влаштувати на цьому місці Севастополь.

1668 р. — гетьман Петро Дорошенко об'єднав Правобережну і Лівобережну Україну.
1919 р. — радянська влада оголосила Нестора Махна поза законом.
Народилась:
1926 р. — Ірина Сенік, поетеса, борець за волю України, співзасновниця Всеукраїнського політичного об'єднання «Державна самостійність України».

Померли:
1993 р. — бандурист Олександр Чуприна. Довгі роки грав на Тарасовій горі в Каневі. Член Об'єднання (згодом Всеукраїнської спілки) кобзарів. В його репертуарі були народні пісні, твори композиторів, канти.
2006 р. — Микола Колесса, український композитор.

9

1847 р. — російський цар Микола I підписав вирок, за яким художник і поет Тарас Шевченко віддавався в солдати.
1995 р. — у Сочі президенти Росії і України підписали договір про розділ Чорноморського флоту.

Помер:
1963 р. — Василь Барвінський, український композитор, піаніст, музичний критик, педагог, диригент, організатор музичного життя. Визначний представник української музичної культури ХХ століття, провідний діяч Союзу українських професійних музик.

10

1917 р. — (23 — за новим стилем) проголошено автономію України: «...Одніні самі будемо творити наше життя». Це була відповідь

УЦР Тимчасовому уряду на його негативне ставлення до автономної України. Згідно з I Універсалом, «не одділяючись від всієї Росії... народ український має сам порядкувати своїм життям», а закони повинні бути ухвалені Всенародними українськими зборами. Автором I Універсалу був Володимир Винниченко. Текст Універсалу був зачитаний В. Винниченком 10(23) червня 1917 р. на II Всеукраїнському військовому з'їзді. Після проголошення автономії 28 червня 1917 року створено Генеральний секретаріат.

1934 р. — створене українське відділення ГУЛАГУ.

1964 р. — у Москві відкритий пам'ятник Тарасу Шевченку.

Народився:
1907 р. — бандурист Олександр Чуприна.
Померли:
1944 р. — німцями закатований поет, археолог і політичний діяч Олег Ольжич-Кандиба, син Олександра Олеся.

1951 р. — Катерина Білокур, відома українська художниця, майстер народного декоративного живопису, представниця «найвишого мистецтва».

1976 р. — Роман Купчинський, письменник; командир сотні УСС, член Пресової квартири УСС, поручник УГА.

11
1888 р. — у Києві відкрито пам'ятник Богданові Хмельницькому.

1990 р. — Верховна Рада України ухвалила рішення про приєднання країни до східноєвропейської часової зони.

Народився:
1887 р. — Олександр Архипенко, український та американський скульптор і художник, один із основоположників кубізму в скульптурі. Почесний член Об'єднання мистців українців Америки (ОМУА) та дійсний член Американської академії мистецтва і літератури.

Помер:
1993 р. — Патріарх УАПЦ Мстислав (Степан Скрипник), визначний український церковний діяч, патріарх УАПЦ. Помер у канадському місті Грімсбі. Похований на кладовищі у Саут-Баунд-Бруку, США.

13
Вознесіння Господнє.
1892 р. — у Києві пушено перший в Російській імперії електричний трамвай.

Народився:
1874 р. — Марко Черемшина (Іван Семанюк), український громадський діяч, письменник і перекладач, адвокат, доктор права.

14
Народився:
1891 р. — Євген Коновалець, командант корпусу Січових стрільців Армії УНР, засновник і перший голова ОУН.

Померли:
1919 р. — Олександр Мурашко, український живописець, педагог і громадський діяч.

1919 р. — агентами Добровольчої армії вбитий Микола Рябовіл, український політичний діяч на Кубані часів Громадянської війни; голова Кубанської законодавчої ради; голова Кубанської військової ради.

1931 р. — В'ячеслав Липинський, видатний український політичний діяч, історик, історіософ, соціолог, публіцист, теоретик українського консерватизму. Один із організаторів Української демократично-хліборобської партії. За гетьманату — посол України в Австрії.

Валентина Коваленко передає книги в бібліотеку с. Куцівка

Гео Шкурупій, це серія «Розстріляне Відродження», яку започаткував і почав вести «Смолоскип». Я уклінно звертаюсь до вас, пані Валентино, до Володимира Поліщука, до Володимира Ткаченка: треба упорядкувати Осьмачку — і ми його видамо у такому форматі, куди б увійшли всі його твори».

Можна погодитися із головою Черкаської обласної організації НСПУ Валентиною Коваленко про те, що Осьмачка страждав за Україну та за правду.

Серед присутніх — Олекса Різників, уродженець села Куцівки, багаторічний в'язень мордовських таборів, який приїжджає щороку. Гість згадав слова Сталіна про те, що письменники будуть жити в селі, і знайдете там людину, яку всі люблять, усі поважають для того, щоб знищити її. І немає тут ні-

20 РОКІВ – ЯК ПІСНЯ!

Чому людина хоче співати? А інша чому не мислить життя без театру? Хтось хоче лігати, а хтось життя присвятив мікроскопу, в який прагне розгледіти секрети Божі. З таких питань розпочинаються перші заняття в зразковій театральній студії «Світанок», на які мусить дати відповідь керівник студії Алла Володимирівна Петрова, заслужений працівник культури України. «Людина — планета, все життя пізнає себе, вивчає себе, прислухається до себе, до свого самопочуття, до настрою, до своїх бажань. Людина — не Бог, це Він, Творець, створив Світ. Людина ж не байдужа наближається до Бога, коли, використовуючи особисті дані, людські можливості, творить земні дива, відображаючи навколишній світ по-своєму, через призму свого сприйняття, відкриваючи Світові свої версії світових загадок. А Світ милується, захоплено вигукуючи: «Божественно!!!». Це і є Театр. Отож пізнай себе — пізнаєш Світ?! Так! Нелегке завдання. Нелегко воно вирішується і у театральній студії «Світанок». Адже у кожній дитині треба відкрити цілий Світ — цілу Галактику, щоб в кінці навчання відкрити їй саму себе».

Цей монолог Алли Петрової я слухаю вже 20 років. Він звучить по-різному в різних ситуаціях перед різними слухачами-студійцями, але не змінюється його суть — «Знайди себе в собі!»

«Світанкова» історія розпочалась після проголошення Незалежності України в 1991 році, саме тоді у актриси Кримського українського театру виникла ідея відкрити в сімферопольській ЗОШ № 33 перший український клас, а в 1993 році на базі цього класу при КРЦДЮТ була створена єдина в Криму україномовна дитяча театральна студія «Світанок» за

Шевченко та Артем Жученко, покаже час. Історія студії «Світанок» — це історія кожної дитини, кожної родини, кожного, хто так чи інакше був причетний до відродження українства в Криму.

25 травня в актовій залі КРЦДЮТ зібралась «світанкова» громада, щоб відсвяткувати 20-й день народження. «А чи живі, чи здорові всі родичі «світанкові»? — про-

дійці розпочали із серйозної розмови з глядачем, показавши виставу за мотивами оповідання нашого земляка Віктора Стуса — «Пісня Амазонки», в якій була задіяна вся старша група студії на чолі з цьогорічними випускниками — Ю. Харьковською, О. Поліновським, М. Шевченко та А. Жученком.

Вперше в Сімферополі на дитячих театральних підмо-

стках прозвучало слово про правдиві захисників нашого міста. Ця постановка А. Петрової — низький уклін Неаполіу Скіфському, що породив народ, який любив свій край і захищав його самовіддано, а своєю піснею доводив ворогів до сказу. І, звичайно, велика подяка автору «Пісні Амазонки» В. Стусу, який дав юним акторам повну творчу свободу у їхньому трактуванні образів.

У цей святковий театральний день ніби відбувалося змагання між дорослими студійцями-випускниками та малюками, які мріють зіграти їхні ролі. Саме пісня у всі часи давала змогу виживати нашому народу, дарувала йому надію, і, мабуть, не випадково сценічні постановки студії розпочалися із «Лісової пісні» Л. Українки. Виконавця ролі Мавки (1996 р.) Оля Левкович, вітаючи з ювілеєм, наголосила, що найцінніше, що залишилося з дитинства, — це спогади про перебування в студії, і попросила сьогоднішніх студійців цінувати й оберігати Аллу Володимирівну. А маленька Еліна Мамутова переконала присутніх, що хоч сьогодні готова зіграти у виставі Мавку. Євген Мартиненко був першим виконавцем ролі Толька у виставі «Король Квата-Куба», а Христина Токар передала привіт з Німеччини від своєї Куга-Меки. Юна Аміна Су-

кач не забарилася з відповіддю і показала, як треба грати маленьку дикунку.

Свято тривало, і Тетяна Белова, завідувач художнього відділу КРНЗ «РЦДЮТ», вітаючи студію з ювілеєм, наголосила, що Міністерство освіти і науки АРК у всі часи підтримувало дитячий центр, а керівництво центру в свою чергу пишається тим, що тут працює такий викладач, як А. Петрова, майстер, який виховує справжні театральні таланти. Також на святі був зачитаний вітальний лист від В. Плакіді, Постійного Представника Президента України в АРК, у якому висловлювалась вдячність за виховання підрастаючого покоління.

Крім того, надійшли відеопитання від актора Київського театру «Дзеркало», випуск-

ника студії Д. Сторчоуса, від Євгена Давиденка, студента Київського театрального університету ім. Карпенка-Карого, та від Олександра Ковалова та Ксенії Мусатенко — студентів Харківського національного університету мистецтв ім. І. Котляревського. А феєричне театральне дійство тривало далі: трагічне слово Медеї змінювалось комічним монологом Проні

Прокопівни, Голохвастого та Химки, а потім зал заповнював чарівний голос Олеси Онопрієнко. Після її виступу своїми враженнями про життя в «Світанку» ділилась Ольга Мурашко: «Хіба я могла навіть мріяти про те, що я, дівчинка з кримського села, після студії потраплю до Києва і, закінчивши театральний інститут, буду працювати на таких телеканалах, як «Інтер», СТБ, журнал «Дніпро». Студія дала мені професію, а у «Пласті» я зустріла свого чоловіка. Для мене студія «Світанок» — це велика частина мого позитивного життя з такими чудовими людьми, як Алла Петрова та Олександр Польченко. Колись я напишу про це книгу».

Постійно підтримувала театральну студію «Світанок» її ровесниця — газета «Кримська світлиця». Як сказав у своєму привітанні головний редактор «Світлиці» Віктор Качула: «Поки в Криму є український «Світанок», тут ніколи не настане українська ніч!». А ще студійців зі святом вітало поет Михайло Вишняк, фотохудожник Анатолій Ковальський, історик Андрій Іванець, голова Сімферопольської організації Союзу українок

Поліна Король. А як можна не згадати «хрещеного батька» студії «Світанок» — академіка, голову Кримської філії Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка П. В. Вольвача. Захоплення Петра Васильовича творчістю студійців надихає, стимулює, зобов'язує не підірвати довіри й поваги цієї людини. Адже це з його легкої руки студійці поставили виставу «Платонів хутір» за поемою А. Михайлівського — про життя родини Симиренків, про цю виставу багато писала преса як в Криму, так і за його межами.

Здавалося, в цей день «світанківці» готові були показати глядачам за кілька годин театральное дійства все, що було напрацьовано за ці роки: «Одержима» Л. Українки, «Чарівниця» С. Васильченка, «Бой-жінка» Г. Квітки-Основ'яненка, «Ромео і Жасмін» О. Гавроша, «Сон» Т. Шевченка, «Циганка Аза» М. Старицького. Роль Ази в студійній виставі рік тому зіграла Олександра Андреева, а роль Горділі — Юлія Єрикалова, обидві сьгодні навчаються в ХНУМ ім. І. Котляревського. Юлія, вітаючи сту-

дію, подякувала викладачам за терпіння і сказала, що в житті має дві мами — свою рідну та другу театральну маму Аллу Володимирівну. А Олександра Андреева привітала монологом Ази, піснею та таким циганським танцем — аж подих перехоплювало!

В цей святковий день всі погляди були спрямовані на дітей, яких виховала, вигодувала, виростила і відкрила Алла Петрова. Тому, вітаючи «Світанок», Людмила Вишняк як педагог, котра добре знає, як даються перемоги і який він, учительський хліб, звернулася до присутніх у залі батьків з проханням: «Бережіть цю людину! Такі, як Алла Петрова, сьогодні велика рідкість». Тож таким символічним був танок Тараса Онопрієнка з трояндою, яку він подарував своєму першому педагогу в творчості.

А матері цьогорічних випускників уже стелили рушники і посипали пшеницею своїх голубят, які готувались покинути не тільки студію, рідну школу, але й рідний дім. Дитинство минуло... І текли по щоках слози радості й смутку, і звучав прощальний вальс для випускників — Юлі, Олександра, Марії та Артема, для педагогів Алли Володимирівни та Олександра Олексійовича і для всієї зразкової театральної студії «Світанок». І, звичайно, за союз батьків, дітей та педагогів Алла Петрова подякувала усім батькам, які прагнуть порозуміння в колективі, підтримують заходи «світанківців», а особливо подяка була Сергію Сукачу та Ірині Меркуловій: їхня любов, їхній душевний внесок забезпечують дітям гарний настрій і святковість. Випускники за традицією отримали м'які іграшки, які будуть їм нагадувати роки, проведені в студії, і заспівали разом востаннє пісню, яка буде лунати для них усе життя.

Швидко пролетить літо, й 1 вересня до студії «Світанок» прийдуть нові маленькі зірочки — їх тільки треба розгледіти. Алла Петрова на завершення свята сказала: «Я 20 років пропрацювала в українському театрі, думала, ніколи його не покину... І ось уже 20 років я тут, у «Світанку», і не шкодую, я щаслива. Я своє життя вважаю зірковим. Присвятивши життя Слову, живу недаремно, вбачую в тому свою місію. Бо Його Величність Театр — це передусім мистецтво Слова!».

Про свято розповів Олександр ПОЛЬЧЕНКО

За 20 років випускниками зразкової театральної студії «Світанок» стали близько 100 дітей, з яких 20 пішли навчатись у мистецькі ВНЗ. Хочу назвати тих, хто був першими: Ольга Мурашко після студії за-

кінчила Київський театральний університет ім. Карпенка-Карого, Ольга Левкович, Аліна Трофименко, Євген Мартиненко, Дмитро Сторчоус та Наталя Волкова закінчили Київський національний університет культури і мистецтв. Продовжують навчання в Київському театральному університеті ім. Карпенка-Карого Марія Подковирова, Ангеліна Бельська та Євген Давиденко, а Олеся Онопрієнко (наш «світанковий» соловейко) навчається в Київській національній академії вокалу. Думаю, що ті, хто стежить за творчістю «світанківців», пам'ятають Кирила Сузанського — він студент Київського театрального коледжу. Ціла група «світанківців» здобувають театральну освіту в Харківському національному університеті мистецтв ім. І. Котляревського — Олександр Ковалов, Ксенія Мусатенко, Олександра Андреева, Юлія Єрикалова. А Ельзара Бекірова вже рік — актриса Полтавського музично-драматичного театру.

Чи продовжать цей список сьгоднішні випускники — Юлія Харьковська, Олександр Поліновський, Марія

звучало в залі. Адже зразкова театральна студія «Світанок» — це велика театральна родина дітей різних національностей і віросповідань, для яких Бог і Україна — не просто слова, а Алла Володимирівна Петрова — не лише вчитель, а й друга мама, людина-творець, Будівничий України: створивши студію «Світанок», в якій живуть і виростають, кріпнуть і наповнюються духовним змістом юні театральні серця, вона розбудовує майбутню української держави.

20 років студії «Світанок», а 19 років тому на ДТРК «Крим» у телепрограмі «Рідна хата» вперше в Криму прозвучало дитяче: «Добрий вечір в рідній хаті, з вами Оля Левкович та Євген Мартиненко». Це був перший україномовний телефір, і розпочали його «світанківці», тоді п'ятикласники Оля і Євген. Переповнений зал вітав їх із днем народження рідної студії. Сходинка за сходинкою ось уже 20 років студійці просуваються шляхом самопізнання до вершин акторської майстерності і вже мають у серці той вогник, що запалює серця глядачів. Свій святковий звіт сту-

дівці розпочали із серйозної розмови з глядачем, показавши виставу за мотивами оповідання нашого земляка Віктора Стуса — «Пісня Амазонки», в якій була задіяна вся старша група студії на чолі з цьогорічними випускниками — Ю. Харьковською, О. Поліновським, М. Шевченко та А. Жученком.

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральний концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com